

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет економічних наук
Кафедра фінансів

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь- бакалавр

на тему: **«АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА,
ЇХ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ»**

Виконала: студентка 4-го року навчання,
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

Скрипник Анна Вячеславівна

Керівник: Базілінська О.Я.
кандидат економічних наук, доцент

Рецензент _____ Панченко О.І. _____
(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»

Секретар ЕК _____ Антонова Є.І
«01» _ червня ____ 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Теоретико-методичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства.....	7
1.1 Економічна сутність та роль фінансових ресурсів у діяльності підприємства...7	
1.2 Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів.....12	
1.3 Методи аналізу ефективності формування та використання фінансових ресурсів.....18	
РОЗДІЛ 2 Аналіз формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «Нова Пошта».....	26
2.1 Організаційно – економічна характеристика діяльності підприємства.....26	
2.2 Аналіз складу, структури та джерел формування фінансових ресурсів підприємства ТОВ Нова Пошта.....35	
2.3 Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів підприємства ТОВ Нова Пошта.....40	
РОЗДІЛ 3 Шляхи покращення використання фінансових ресурсів підприємства.....	55
3.1 Оцінка впливу фінансових ресурсів на фінансовий результат підприємства....55	
3.2 Пропозиції щодо оптимізації формування та використання фінансових ресурсів підприємства.....60	
Висновки.....	65
Список використаних джерел.....	67
Додаток А.....	73
Додаток Б.....	75
Додаток В.....	77
Додаток Г.....	79

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема вивчення аналізу фінансових ресурсів підприємства, їх формування та використання - це один з найбільш актуальних та перспективних напрямків сучасних наукових досліджень. Оскільки, в умовах українських реалій сьогодення, а саме дії в Україні правового режиму воєнного стану, стрімко зростаючої конкуренції, саме фінансові ресурси є реальним підґрунтям забезпечення безперервної та конкурентоспроможної роботи підприємства. Саме тому, особливого значення набуває проблематика аналізу, формування та використання фінансових ресурсів сучасного українського підприємства.

Вивченням проблеми аналізу фінансових ресурсів підприємства, їх формування та використання займались провідні українські та європейські науковці, такі як Бинець Ф. Ф., Демко І. І, Іващенко Г. А., Латіонова Л. А., Петряєва З. Ф., Петряєв О. О., Фаріон І. Д., Шурпенкова Р. К., Брейлі Р., Дамодаран А., Маєрс С., Міллер М., Модільяні Ф., Тіроль Ж. та інші.

Важливу роль відіграє вивчення особливостей формування фінансових ресурсів. Оскільки, раціональне формування фінансових ресурсів дозволяє забезпечити ефективність використання власного та залученого капіталу, що дає можливість сучасному підприємству сформувати фінансову стійкість, що надважливо у такі складні для українського бізнесу часи, а також забезпечити платоспроможність та ліквідність підприємства. Не менш важливо вивчати питання ефективності використання фінансових ресурсів. Адже, саме ефективне використання фінансів дозволяє підприємству вести господарську діяльність, що збільшує рівень прибутків підприємства та формує інвестиційну привабливість для потенційних інвесторів.

Вивчення аналізу фінансових ресурсів підприємства - це ключовий елемент процесу ефективного управління сучасним підприємством. Оскільки, саме аналіз фінансових показників дозволяє провести реальну оцінку діяльності підприємства, а саме оцінити джерела фінансування, ефективність використання ресурсів та

спрогнозувати результати фінансових діяльності підприємства, а також виявити потенційні ризики. Відповідно, вивчення проблематики аналізу фінансових ресурсів дозволяє виявити сучасні методики аналізу фінансових ресурсів, що сприятиме у подальшому приймати обґрунтовані та правильні рішення з управління щодо фінансової діяльності підприємства.

Важливу роль займає дослідження формування та використання фінансових ресурсів підприємства з метою організації стабільної діяльності та адаптації до мінливих умов українського бізнесу. Відповідно, вивчення використання фінансових ресурсів підприємства дозволяє провести оцінювання фінансової стійкості підприємства, що надає можливість виявити наявні фінансові резерви для розвитку та збільшення прибутку.

Таким чином, наведена нами інформація зумовлює актуальність кваліфікаційної роботи, де проводиться дослідження формування та використання, а також аналіз фінансових ресурсів підприємства. На основі отриманих результатів дослідження розроблено та запропоновано рекомендації для удосконалення діючої моделі системної динаміки досліджуваного підприємства.

Мета дослідження. Метою даної роботи є дослідження та аналіз фінансових ресурсів підприємства, їх формування та використання.

Для досягнення поставленої мети нами було визначено наступні **завдання**:

- 1) Розглянути та вивчити теоретико – методичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства;
- 2) Дослідити та проаналізувати формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «Нова Пошта»;
- 3) Проаналізувати шляхи покращення використання фінансових ресурсів підприємства та розробити пропозиції щодо оптимізації формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Об’єктом дослідження фінансові ресурси ТОВ «Нова Пошта» та процеси формування і використання фінансових ресурсів підприємства.

Предметом дослідження теоретичні та практичні аспекти формування, розподілу та ефективного використання фінансових ресурсів на прикладі ТОВ

«Нова Пошта».

Методи дослідження: теоретичні (теоретичний аналіз наукової літератури з тематики дослідження); описовий метод (опис та характеристика діяльності підприємства за КВЕД), метод ієрархічної побудови (характеристика та опис організаційної структури підприємства), метод горизонтального та вертикального аналізу підприємства (порівняння показників фінансової звітності та визначення питомих статей у структурі компанії та їх вплив на фінансову діяльність підприємства), метод коефіцієнтного аналізу (визначення фінансового левериджу та ліквідності підприємства), метод порівняльного аналізу (порівняння показників фінансової діяльності підприємства з головним конкурентом – АТ «Укрпошта»), графічний метод (проводилась візуалізація результатів дослідження у вигляді рисунків, таблиць та діаграм) та метод синтезу і узагальнення результатів дослідження (формулювання висновків та результатів дослідження).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що актуальна, сучасна інформація з аналізу фінансових ресурсів, їх формування та використання підприємствами практично відсутня через мінливість сучасного економічного середовища в Україні, що спричинено дією правового режиму воєнного стану. Саме тому, дослідження аналізу фінансових ресурсів, їх формування та використання дозволить сформулювати сучасну методико – теоретичну та практичну базу для дослідження аналізу фінансових ресурсів сучасних підприємства, їх формування та використання.

Практична значимість проведених досліджень полягає в тому, що дана робота містить узагальнену та систематизовану інформацію щодо формування та використання фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Нова Пошта» і може бути використана в діяльності фінансових менеджерів, економістів та керівників ТОВ «Нова Пошта» для підвищення ефективності управління фінансами. Крім того, одержані результати можуть бути застосовані для вдосконалення фінансової політики підприємства, оптимізації структури джерел фінансування та підвищення рівня фінансової стійкості. Також результати дослідження можуть слугувати основою для подальшого аналізу фінансового стану ТОВ «Нова Пошта» та

розробки управлінських рішень щодо покращення використання фінансових ресурсів у майбутньому.

Інформаційна база дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти України, що регулюють фінансово-господарську діяльність підприємств, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, а також внутрішня фінансова звітність ТОВ «Нова Пошта» за 2020–2024 роки (зокрема, Баланс та Звіт про фінансові результати). Окрім цього, було використано наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали періодичних видань, тематичні інтернет-ресурси та офіційний сайт компанії для аналізу її стратегічного розвитку та ринкових позицій.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел (53 джерела) та 4 додатки. Загальний обсяг роботи – 81 сторінка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність та роль фінансових ресурсів у діяльності підприємства

Основним джерелом та провідним елементом здійснення будь-якої економічної діяльності є фінансові ресурси. Фінансові ресурси забезпечують безперервність процесів виробництва підприємств, установ та організацій, а також безперервність процесу господарювання та виконання фінансових зобов'язань [13]. Від обсягів та структури фінансових ресурсів залежить фінансова стійкість та конкурентоспроможність будь-якого суб'єкта господарювання. Саме тому більш детальне вивчення економічної сутності та ролі фінансових ресурсів є актуальним та суспільно значущим [1, 14].

Тематика економічної сутності та ролі фінансових ресурсів у діяльності підприємств є актуальною та користується попитом серед сучасних найбільш актуальних наукових досліджень. Вивченням економічної сутності та ролі фінансових ресурсів займалися вітчизняні та провідні європейські науковці такі як Баланк І., Бражник Л. В., Брілій Р., Катан Л. І., Кучер Г. В., Малій О. Г., Сидоренко А. І., Скрипник М. І., Зятковський І. В., Брігхем Е. та Хьюстон Дж., Ван Хорн Дж [9, 10, 13, 14, 20].

Аналізуючи сутність та роль фінансових ресурсів підприємства варто перш за все визначити поняття «фінансові ресурси підприємства». Проаналізувавши наукові першоджерела нами було встановлено, що науковці які досліджували проблематику економічної сутності та ролі фінансових ресурсів у діяльності підприємств визначали поняття фінансових ресурсів підприємства наступним чином (Табл. 1.1) [4, 6, 10, 20]:

Таблиця 1.1 Підходи вітчизняних та зарубіжних науковців до визначення поняття «Фінансові ресурси підприємства»

№ з/п	Автор	Визначення поняття «Фінансові ресурси підприємства»
1.	Бражник Л. В.	Фінансові ресурси підприємства – це сукупність грошових коштів та фінансових інструментів, що формуються на підприємстві з власних та залучених фінансових джерел та використовуються для фінансування поточної діяльності підприємства.
2.	Зятковський І. В.	Фінансові ресурси підприємства – це сукупність грошових коштів та фінансових інструментів, що формуються з різних джерел і використовуються для забезпечення фінансової стабільності та розвитку підприємства.
2.	Катан Л. І., Сидоренко А. І.	Фінансові ресурси підприємства – це джерело покриття витрат та фінансування виробничої діяльності підприємства, що включає в себе власні кошти, кредитні кошти та інші види залучених фінансів.
3.	Кучер Г. В. Баланк І.	Фінансові ресурси підприємства – це система грошових коштів, фінансових активів, що формує підприємство з метою забезпечення фінансових потреб підприємства.
4.	Малій О. Г.	Фінансові ресурси підприємства – це комплекс економічних відносин підприємства, що формує та використовує кошти підприємства.
5.	Скрипник М. І. Брілій Р.	Фінансові ресурси підприємства – це сукупність грошових активів та фінансових інструментів, що підприємство використовує для забезпечення фінансових стійкості та виконання господарських зобов'язань.
6.	Зеліско І. М.	Фінансові ресурси підприємства – сукупність грошових та кредитних ресурсів, що забезпечують діяльність економічного суб'єкта та реалізацію його цілей.
7.	Брігхем Е., Дж. Хьюстон	Фінансові ресурси підприємства – це джерела формування капіталу для забезпечення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності компанії, що складаються з власних, кредитних та залучених коштів.

8.	Дж. Ван Хорн	Фінансові ресурси підприємства – це засоби підприємства, що використовуються для виконання фінансових зобов'язань, забезпечення розвитку та інвестування у проєкти.
----	--------------	---

Джерело: складено авторами на основі [4, 6, 10, 20]

Отже, як бачимо у Таблиці 1.1 кожен з науковців, що досліджував тематику фінансових ресурсів підприємства сформував власне бачення поняття «Фінансові ресурси підприємства». Таким чином, узагальнюючи опрацьовані першоджерела, на основі тлумачень поняття «Фінансові ресурси підприємства» за різними авторами нами було сформовано власне поняття фінансових ресурсів підприємства. Відповідно, під поняттям «Фінансові ресурси підприємства» варто розуміти сукупність грошових та фінансових активів, надходжень, що формуються на підприємстві, використовуються у процесі ведення господарської діяльності підприємства з метою забезпечення повноцінного функціонування підприємства, виконання фінансових зобов'язань та досягнення стратегічної мети підприємства [4, 6]. Таким чином, фінансові ресурси підприємства виступають у ролі економічної категорії, яка відображає грошові відносини підприємства з іншими суб'єктами господарювання: держава, інвестори, постачальники, працівники тощо.

Розглядаючи особливості економічної сутності фінансових ресурсів підприємства варто зауважити, що економічна сутність розкривається через зміст, джерела формування та напрямки використання фінансових ресурсів підприємства. Саме тому, з метою більш поглибленого вивчення варто розглянути основні аспекти прояву економічної сутності фінансових ресурсів підприємства [7, 13]. Отже, економічна сутність фінансових ресурсів підприємства виявляється у наступних аспектах:

1. Форма грошових відносин підприємства:

Фінансові ресурси – це прояв грошових взаємин підприємства, що виникає у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту (далі – ВВП) та доходів підприємства [20]. Під-час здійснення підприємством господарювання

утворюється нова вартість, що розподіляється між суб'єктами економічних відносин підприємства, а саме підприємством, державою, працівниками підприємства, кредиторами підприємства та інвесторами. У процесі взаємодії формуються фінансові ресурси: прибутки, податки, амортизаційні відрахування та інші грошові надходження. Відповідно, фінансові ресурси підприємства забезпечують обіг вартості у грошовій формі, а також сприяють організації та підтримки взаємин з іншими суб'єктами господарювання та суб'єктами економіки [4, 6].

2. Матеріальна основа фінансів підприємства:

Фінансові ресурси – це грошова основа діяльності підприємства. Саме грошова основа, що належить підприємству забезпечує можливість здійснення фінансової діяльності підприємства: планування, фінансування, контроль та регулювання господарських процесів [10, 14]. Відповідно, без достатньої кількості фінансів, а саме грошової основи підприємства не можливо своєчасно, швидко та якісно виконати зобов'язання, або реалізовувати інвестиційні проекти. Тому, фінансові ресурси, а саме «гроші підприємства» - це основа фінансового механізму підприємства, що визначає його можливості та особливості ведення господарської діяльності [1, 20].

3. Цільовий характер використання фінансових ресурсів підприємства:

Фінансові ресурси, що належать підприємству мають чіткий розподіл за використанням, що обумовлюється потребами підприємства [7]. Фінансові ресурси на підприємстві спрямовуються перш за все на покриття витрат (закупку сировини для виробництва), покриття операційних витрат, інвестування, соціальні заходи та виплата заробітних плат і премій найнятим працівникам, а також погашення заборгованостей, кредитів та інших фінансових зобов'язань підприємства [9]. Саме тому, раціональне використання фінансових ресурсів є запорукою успішної господарської діяльності підприємства. Порушення передбаченого підприємством цільового використання фінансових ресурсів обов'язково призведе до його фінансових труднощів, зниження якості та інтенсивності виробничих процесів, а також зниження платоспроможності, що неодмінно призведе до банкрутства [9].

4. Зв'язок фінансових ресурсів з фінансовими результатами діяльності підприємства:

Структура, розподіл та обсяги фінансових ресурсів підприємства мають безпосередню залежність від його господарської діяльності. Зростання прибутковості підприємства неодмінно сприяє збільшенню його власних фінансових ресурсів та формує можливості підприємства для розвитку [9, 13]. Отже, фінансові ресурси підприємства відображають результати його діяльності та безпосередньо впливають на його розвиток.

Таким чином, економічна сутність фінансових ресурсів підприємства – це перш за все форма грошових відносин, що виникає у процесі розподілу ВВП та доходу суб'єкта господарювання. Відповідно, фінансові ресурси підприємства – це матеріальна, грошова основа, що забезпечує можливість ведення господарської діяльності. Фінанси на підприємстві мають чітке призначення для використання, що передбачає покриття витрат, інвестування, соціальні потреби та виконання зобов'язань. Обсяг та структура фінансових ресурсів залежать від результатів діяльності підприємства та забезпечують його потенціал для розвитку [1, 4].

Отже, як бачимо фінансові ресурси відіграють ключову роль у розвитку та функціонуванні підприємства. Розглянемо більш докладно роль фінансових ресурсів у функціонуванні та розвитку підприємства:

1. Фінансові ресурси забезпечують поточну діяльність підприємства. Для здійснення господарської діяльності необхідні фінанси. За допомогою фінансових ресурсів відбувається закупка сировини для процесу виробництва, відбувається оплата праці, робота енергоносіїв та комунальних послуг та здійснення інших видів операційних послуг [4];

2. Забезпечення інвестиційної діяльності підприємства. Фінансові ресурси здійснюють процес оновлення основних засобів виробництва, фінансування процесу впровадження нових технологій та розширення масштабу виробництва [6];

3. Підтримка платоспроможності та ліквідності підприємства. Фінансові ресурси відіграють ключову роль у платоспроможності та ліквідності

підприємства, оскільки забезпечують у першу чергу організацію робочого процесу через своєчасне виконання фінансових зобов'язань [13];

4. Формування фінансової стійкості підприємства. Фінанси на підприємстві мають чіткий розподіл. Забезпечення раціональної структури розподілу фінансів зменшує залежність підприємства від зовнішніх суб'єктів та зовнішніх джерел фінансування [7].

5. Забезпечення реалізації соціально-економічних функцій підприємства. Фінансові ресурси підприємства окрім першочергових напрямків фінансування покривають також соціальні програми, витрати на мотивацію персоналу та процес охорони праці [20].

6. Забезпечення виконання зобов'язань перед державою. Одним з напрямків розподілу фінансів підприємства є виконання зобов'язано перед державою. Сюди відноситься сплата податків зборів та обов'язкових платежів [4].

Отже, проаналізувавши роль фінансових ресурсів у функціонуванні та розвитку підприємства нами сформовано значення ефективного управління фінансовими ресурсами на суб'єкті господарювання. Відповідно, ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства забезпечує зростання прибутку, мінімізацію ризиків, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення стабільного розвитку в ринкових умовах [10].

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене варто зауважити, що фінансові ресурси підприємства – це елемент фінансового механізму, що визначає можливість підприємства до функціонування, розвитку та адаптації. Створення системи раціонального розподілу фінансових ресурсів – це запорука стабільності та успіху будь-якого сучасного підприємства.

1.2 Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів

Фінансові ресурси виконують важливу роль у функціонуванні економіки та розвитку підприємства. Саме фінансові ресурси виступають матеріальною основою

та формуються у процесі розподілу та перерозподілу фінансових надходжень [3]. Відповідно, ефективність соціально – економічного розвитку підприємства перш за все залежить від обсягів та структури фінансових ресурсів. Тому, з метою вивчення та більш поглибленого розуміння фінансових ресурсів варто розглянути джерела формування та основні напрями їх використання [16].

При дослідженні фінансових ресурсів підприємства варто визначити їх класифікацію. У науковій літературі розподіл цих ресурсів здебільшого базується на джерелах їх формування (Табл. 1.2) (Рис. 1.1) [3, 5, 16]. Основні особливості формування капіталу за цими джерелами наведено нижче:

Таблиця 1.2 Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства

№ з/п	Види джерел фінансових ресурсів	Елементи джерел формування	Характеристика та значення
1.	Власні ресурси	- Статутний капітал; - Нерозподілений прибуток; - Амортизаційні відрахування; - Резервний та спеціальний фонди.	Формуються у наслідок діяльності підприємства та внеску його власників. Забезпечують власний капітал та фінансову незалежність, стійкість та самофінансування.
2.	Залучені та позикові ресурси	- Банківський кредит; - Облігаційні позики; - Кредиторська заборгованість; - Лізинг.	Залучені та позикові ресурси дозволяють підприємству розширювати масштаб діяльності, прискорити процеси розвитку підприємства. Проте, такі ресурси створюють залежність підприємства.
3.	Інші джерела	- Бюджетні асигнування; - Інвестиції; - Страхові виплати; - Безповоротна фінансова допомога.	Інші джерела фінансування використовуються підприємством для створення підтримки окремих видів господарювання підприємства, реалізації соціальних проєктів та програм розвитку підприємства.

Джерело: складено авторами на основі [3, 5, 16]

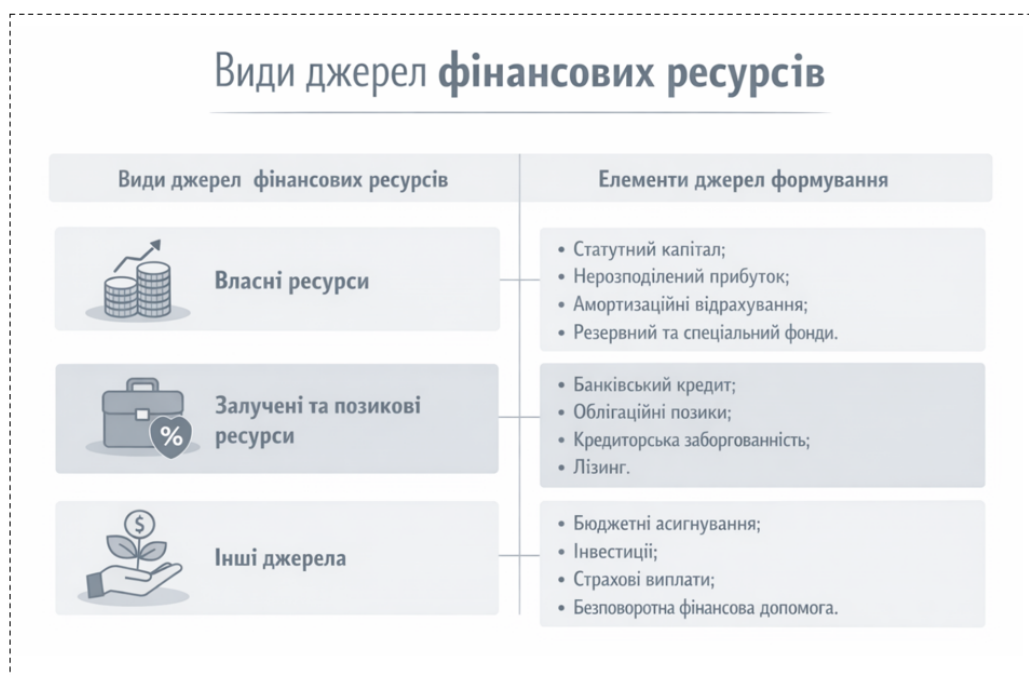

Рисунок 1.1 – Джерела фінансових ресурсів підприємства

Джерело: складено авторами на основі [3, 5, 16]

Як бачимо у Таблиці 1.2 формування фінансових ресурсів підприємства відбувається поєднанням власних, залучених та позикових ресурси та інших доступних підприємству видів фінансових джерел. Відповідно, власні ресурси надають можливість розширювати професійну діяльність та прискорювати розвиток підприємства. Залучені та позикові ресурси дозволяють також розширювати та «зростати», проте формують залежність підприємства. Інші джерела фінансування дають змогу підтримувати окремі напрямки фінансової діяльності, реалізувати соціальні проєкти та впроваджувати програми власного розвитку [17, 18].

Фінансові ресурси підприємства – це основа його господарської діяльності. Саме вони забезпечується безперервність процесів виробництва, погашення зобов'язань та масштабування підприємства. З огляду на це, важливу роль відіграє аналіз напрямків використання фінансових ресурсів підприємства [3, 19]. Детальна структура їхнього цільового призначення наведена нижче (Рис. 1.2.):

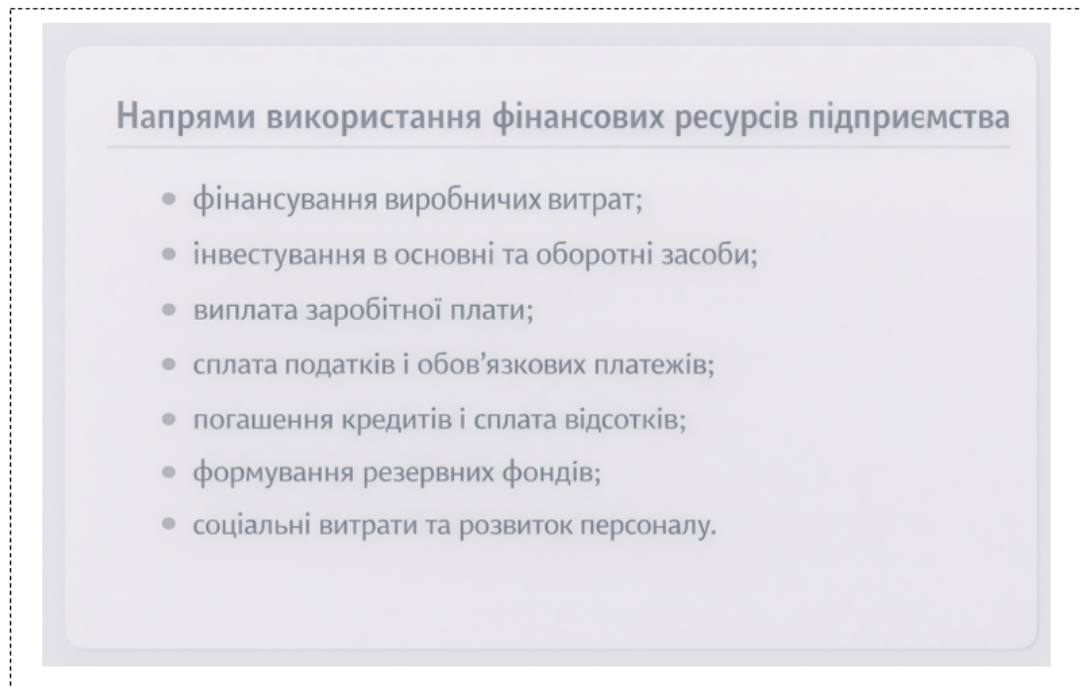

Рисунок 1.2 – Основні напрямки використання фінансових ресурсів підприємствами

Джерело: складено авторами на основі [3, 17, 19]

1. Фінансування виробничих витрат:

Підприємство першочергово спрямовує фінансові ресурси на покриття витрат, що пов'язані з процесами забезпечення безперервного виробничого процесу, а також виконання робіт і надання послуг. Основними витратами, на які спрямовуються фінансові ресурси, є витрати на виробничі матеріали, паливо, опалення, електроенергію, ремонт та модернізацію обладнання. Значну частку фінансових витрат становлять витрати на транспорт, обслуговування обладнання та послуги підрядних організацій [3, 17]. Відповідно, оптимальний розподіл фінансових ресурсів на процеси виробництва забезпечує безперервний виробничий процес та стабільну, постійну роботу підприємства.

2. Інвестиції в основні та оборотні засоби підприємства:

Важливу частину фінансових ресурсів підприємства спрямовується на інвестиції. Інвестування відбувається у розвиток та підвищення конкурентоспроможності. Відповідно, інвестиції фінансових ресурсів спрямовані на придбання сучасного, нового обладнання, модернізацію наявного обладнання,

модернізацію приміщень, споруд, будівель, транспорту, що використовує підприємство [18]. Інвестування в оборотні засоби забезпечує створення запасу сировини, матеріалів, незавершене виробництво та готову продукцію. Відповідно, ефективна інвестиційна політика сприяє зростанню обсягів виробництва та збільшення прибутку підприємства [16].

3. Виплата зарплат та премій найнятим працівникам:

Одним з напрямків використання фінансових ресурсів є оплата праці найнятих працівників. Сюди входить виплата заробітної плати, надбавок та премій працівникам [8]. Варто зауважити, що своєчасність та конкурентоспроможність оплати праці на підприємстві сприяє зниженню плинності кадрів, сприяє збереженню кваліфікованих працівників та підвищує якість і продуктивність праці. Наявність системи доплат та виплати премій на підприємстві забезпечує підвищення якості та швидкості виробничого процесу. Відповідно, своєчасність та конкурентоспроможність оплати праці є ключовим фактором забезпечення стабільності та якості роботи підприємства [19].

4. Сплата податків та обов'язкових платежів:

Обов'язком кожного підприємства є спрямування частини фінансових ресурсів на виконання податкових зобов'язань перед державою, а саме сплата податків. До обов'язкових платежів на користь держави відносять [18]:

- Податок на прибуток підприємства. Станом на 31.12.2025 року в Україні діє стандартна, фіксована ставка податку на прибутки підприємства та становить 18% від загальної кількості доходів;
- Податок на додану вартість (далі – ПДВ). Станом на 31.12.2025 року в Україні діє фіксована сума ПДВ та становить 20 %. Також, для окремих товарів та послуг існують знижені ставки, що можуть складати 14%, 7% та 0% залежно від товарів та послуг, що реалізує підприємство;
- Єдиний соціальний внесок (далі – ЄСВ). Станом на 31.12.2025 року в Україні ЄСВ становить 22% від фонду оплати праці, а саме загальної суми зарплат підприємства;

- Земельний податок. Станом на 31.12.2025 року в Україні земельний податок складає до 3% для звичайних земельних ділянок та 12% для ділянок, що перебувають у постійному користуванні підприємством;

- Акцизний податок. Сума акцизу, що підприємство має сплатити на користь держави залежить від продукту, що реалізує підприємство. Наприклад, акцизний податок у структурі вартості тютюнової продукції становить не менше 60%.

Таким чином, своєчасність сплати підприємством податків та зборів забезпечує суб'єкту господарювання фінансову дисципліну, відсутність проблем з податковою службою та запобігає накладенню штрафів;

5. Погашення кредитів та сплата відсотків за кредитами:

Одним з напрямків використання фінансових ресурсів підприємства є обслуговування залученого капіталу, а саме сплата банківських кредитів та позик [16]. Сюди відноситься сплата «тіла» кредиту та нарахованих відсотків за користування кредитом. Напрацьована оптимальна схема управління фінансовими ресурсами на підприємстві дозволяє йому знизити зовнішню залежність від кредиторів, підтримувати платоспроможність, фінансову стійкість та розвиток. Окрім того, своєчасність сплати кредитів та позик формує позитивну ділову репутацію та кредитну історію будь-якого підприємства. [5];

6. Формування резервного фонду підприємства:

У результатів ведення господарської діяльності підприємство отримує прибутки з яких формує резервний фонд. Цей фонд слугує на перекриття збитків, зменшення фінансового ризику, перекриття непередбачуваних витрат тощо. У випадках зниження доходу, затримки платежів чи кризи на підприємстві можливо використання коштів з резервного фонду [17, 19]. Відповідно, у наслідок чого забезпечується фінансова стабільність підприємства та здатність ефективно та швидко адаптуватись до змін під – час ведення бізнесу;

7. Соціальні витрати та розвиток персоналу підприємства:

У ході господарської діяльності підприємство також направляє грошові активи на соціальний розвиток та підвищення кваліфікації працівників. До таких

витрат належить оплата навчання персоналу, підготовка та перепідготовка кадрів, підвищення кваліфікації. Витрати на розвиток персоналу забезпечують підвищення професійності працівників, якості виробництва та високої якості вихідного продукту [5, 19].

Підбиваючи підсумки, варто зауважити, що фінансові ресурси – це основа діяльності, стабільності та самофінансування підприємства. Вони формуються з власних, позикових та інших надходжень. У ході ведення господарської діяльності підприємство керує фінансовими ресурсами, спрямовуючи їх на сплату податків та зборів, формування резервного фонду, виплату заробітної плати найманим працівникам, соціальні витрати та обслуговування запозичених коштів (кредити та позики).

1.3 Методи аналізу ефективності формування та використання фінансових ресурсів

Аналіз ефективності формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві використовують з метою проведення оцінки раціональності залучення грошових активів для ведення господарської діяльності підприємства. Застосування аналітичних методів дозволяє знайти ресурси для зростання прибутку, проаналізувати структуру витрат, а також виявити можливі шляхи для їхньої оптимізації [2, 11]. Таким чином, методи аналізу ефективності формування та використання фінансових ресурсів є інструментом стратегічного планування, контролю та обґрунтування управлінських рішень. Саме тому вони необхідні для забезпечення стабільного та безперервного функціонування підприємства.

Вивчення методів аналізу ефективності формування та використання фінансових ресурсів варто починати з узагальнення поняття «Аналіз ефективності формування і використання фінансових ресурсів» [2]. Під цим поняттям варто розуміти процес проведення оцінювання раціональності залучення фінансів та використання фінансових витрат підприємством з метою досягнення стратегічних цілей [2, 12]. Отже, головна мета аналізу полягає в пошуку додаткових фінансових

ресурсів для підвищення прибутку та мінімізації поточних витрат підприємства [15].

Наукова література визначає сім самостійних методів аналізу ефективності формування і використання фінансових ресурсів на підприємстві. Розглянемо більш докладно:

1. Методи горизонтального та вертикального аналізу

1.1. Горизонтальний аналіз: здійснює порівняння показників фінансової діяльності підприємства за різні періоди діяльності підприємства [2]. Наприклад, він може відслідкувати зростання доходу підприємства від продажу товарів або збільшення поточних витрат за певний проміжок часу (місяць, квартал чи рік). Горизонтальний аналіз проводиться за формулою :

$$\text{Зміна (\%)} = \frac{\text{Поточний показник} - \text{Базовий показник}}{\text{Базовий показник}} \times 100 \quad (1.1)$$

де,

- Поточний показник – це значення фінансових ресурсів за поточний період. Наприклад, сума витрат за I квартал 2025 року;
- Базовий показник – це значення фінансових ресурсів за попередній період. Наприклад, сума витрат за I квартал 2024 року.

1.2. Вертикальний аналіз: здійснює оцінку фінансових ресурсів у межах одного періоду [2, 11]. Наприклад, розрізування частки капіталу та позикових коштів у сумі загального фінансування підприємства. Вертикальний аналіз проводиться за формулою:

$$\text{Частка (\%)} = \frac{\text{Показник елемента}}{\text{Загальний показник}} \times 100 \quad (1.2)$$

де,

- Показник елементу – це конкретний елемент фінансових ресурсів підприємства. Наприклад, власний капітал чи позикові, кредитні кошти підприємства;

- Загальний показник – це сума всіх елементів фінансових ресурсів підприємства. Наприклад, загальна сума активів підприємства.

Таким чином, за допомогою горизонтального та вертикального аналізів можливо зрозуміти та виявити динаміку та структуру фінансових ресурсів підприємства.

2. *Метод коефіцієнтного аналізу*

Коефіцієнтний аналіз – найпоширеніший аналіз ефективності формування і використання фінансових ресурсів. Виконується шляхом аналізу фінансових коефіцієнтів підприємства за основними групами [12, 15]. Розглянемо більш детально групи коефіцієнтів, що використовуються при коефіцієнтному аналізі:

2.1. Ліквідність та платоспроможність підприємства. Цей аналіз дозволяє встановити здатність підприємства погашати свої короткострокові зобов'язання. Зокрема, коефіцієнт ліквідності розраховується за формулою:

$$K_{\text{л}} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (1.3)$$

де,

- $K_{\text{л}}$ – коефіцієнт ліквідності;
- Оборотні активи – це фінансові ресурси підприємства, що можливо швидко перетворити на гроші. Наприклад, готівка чи дебіторська заборгованість;
- Поточні зобов'язання – це борги підприємства, що необхідно сплатити у найближчий час, а саме у період до 1 року.

Оптимальним результатом розрахунку коефіцієнту ліквідності та платоспроможності є результат коли коефіцієнт > 1 . Такий результат означає, що підприємство має достатньо фінансових ресурсів для перекриття поточних боргів [15].

2.2. Коефіцієнт фінансової стійкості. Даний коефіцієнт відображає результат співвідношення власного та запозиченого капіталів. Він розраховується за формулою [11]:

$$K_3 = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальні активи}} \quad (1.4)$$

де,

- K_3 – це коефіцієнт фінансової стійкості;
- Власний капітал – це кошти власників підприємства, або нерозподілений прибуток підприємства;
- Загальні активи – це власність підприємства, що фінансується всіма видами фінансових ресурсів підприємства.

Відповідно, розрахунок коефіцієнта фінансової стійкості показує частку активів підприємства, що фінансуються з власних коштів.

2.3. Ефективність використання ресурсів. Аналіз ефективності використання ресурсів дозволяє оцінити рівень прибутковості підприємства, зокрема визначити обсяг чистого прибутку, отриманого на кожну одиницю інвестиційного капіталу. Рівень ефективності визначається за допомогою показників рентабельності активів та власного капіталу [2, 12]. Розглянемо більш детально:

Розрахунок рентабельності активів (далі - ROA):

$$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Загальні активи}} \times 100\% \quad (1.5)$$

де,

- ROA – рентабельність активів;
- Чистий прибуток – це результат фінансової діяльності підприємства після сплати обов'язкових платежів: оплати праці найманих працівників, закупівлі матеріалів та сплати податків тощо;

– Загальні активи – це сукупність ресурсів підприємства: основні засоби, нематеріальні активи, грошові кошти і їх еквіваленти тощо.

Відповідно, у результаті проведення ROA отримаємо показник ефективності використання всіх активів підприємства. Зростання коефіцієнта ROA свідчить про підвищення якості роботи підприємства та здатність перетворювати активи на прибуток. Оптимальним позитивним результатом проведеного аналізу є 10 копійок прибутку на кожну гривню вкладеного капіталу [15].

Розрахунок рентабельності власного капіталу (далі – ROE):

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \times 100\% \quad (1.6)$$

де,

- ROE – це рентабельності власного капіталу;
- Чистий прибуток – прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства;
- Власний капітал – це кошти, що було вкладено з боку власників підприємства та сума нерозподіленого прибутку.

Таким чином, ROE – це своєрідний індикатор дохідності вкладень в підприємство з боку власників. Чим вищий показник ROE, тим більша вигода від інвестицій в підприємство [2, 11].

3. Балансовий метод

Балансовий метод аналізу дозволяє проаналізувати структуру підприємства. Він включає в себе наступні елементи аналізу [15]:

- Аналіз активів: аналіз наявності та використання майна;
- Аналіз пасивів: аналіз власних та позикових джерел фінансування підприємства.

Таким чином, балансовий метод аналізу дозволяє провести оцінку структури капіталу та проаналізувати поточну ліквідність підприємства.

4. Метод порівняння фінансових показників підприємства (benchmarking)

За допомогою даного методу проводиться порівняння фінансових показників підприємства за напрямками [2]:

- Порівняння підприємства за галузевими стандартами;
- Порівняння підприємства за показниками конкурентів.

Відповідно, цей метод дозволяє провести оцінку конкурентоспроможності та виявити конкретні напрямки для зростання продуктивності підприємства.

5. Метод коефіцієнтів оборотності підприємства

За допомогою даного методу проводиться оцінка обернення фінансових ресурсів у дохід підприємства. Оцінка швидкості оборотності здійснюється на основі показників оборотності запасів та дебіторської заборгованості [12]. Розглянемо більш детально елементи розрахунку оборотності:

Розрахунок оборотності запасів:

$$K_{\text{зап}} = \frac{\text{Собівартість продажу}}{\text{Середній залишок запасів}} \quad (1.7)$$

де,

- $K_{\text{зап}}$ – оборотність запасів;
- Собівартість продажу – це загальна вартість продукції підприємства, що була реалізована за певний період;
- Середній залишок запасів – це середня вартість запасів за певний період.

Отже, як бачимо розрахунок оборотності запасів вказує скільки разів відбувається оновлення запасів за певний проміжок часу. Високі показники вказують на те, що запаси продукції швидко реалізуються та не «застоюються» на складі підприємства. Оптимально, якщо показник є не меншим ніж 3 рази за певний проміжок часу.

Розрахунок оборотності дебіторської заборгованості:

$$K_{\text{деб}} = \frac{\text{Доходивідпродажу}}{\text{Середній залишок дебіторської заборгованості}} \quad (1.8)$$

де,

- $K_{деб}$ – дебіторська заборгованість;
- Доходи від продажу – це загальна сума грошей, що отримана за рахунок реалізації продукції;
- Середній залишок дебіторської заборгованості – це середнє значення суми боргу покупців перед підприємством.

Відповідно, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості вказує на кількість разів повернення коштів підприємству від покупців. Таким чином, чим вищий показник оборотності тим більша ефективність використання ресурсів.

6. *Метод фінансового планування та аналізу грошових потоків (cash flow analysis)*

Даний метод дозволяє проаналізувати рух наступних видів коштів [2]:

- Кошти за операційну діяльність;
- Кошти за інвестиційну діяльність;
- Кошти за фінансову діяльність.

Відповідно, цей метод дає змогу провести оцінку реальної платоспроможності підприємства та ефективність фінансового менеджменту.

7. *Метод економічної ефективності (інвестиційної оцінки)*

Даний метод дозволяє проаналізувати наскільки ефективно вкладені кошти генерують прибуток підприємства. Він дозволяє встановити такі показники [12, 15]:

- Чистий дисконтований дохід;
- Внутрішні норми рентабельності підприємства;
- Період окупності підприємства.

Цей метод активно застосовують в інвестиційних проєктах, закупці чи розширенні підприємства.

Отже, аналіз ефективності формування та використання фінансових ресурсів є комплексним процесом, що охоплює оцінку структури, динаміки, прибутковості та інтенсивності обігу фінансових ресурсів підприємства. Застосування різних методів аналізу дає змогу всебічно оцінити фінансовий стан підприємства, виявити

проблемні зони та можливості для його підвищення продуктивності. Отримані результати аналізу слугують основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію витрат і зростання прибутковості. Таким чином, використання методів аналізу фінансових ресурсів є необхідною умовою для забезпечення стабільного розвитку та фінансової стійкості підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «НОВА ПОШТА»

2.1 Організаційно – економічна характеристика діяльності підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Нова Пошта» (далі - ТОВ «Нова Пошта») – лідер українського ринку логістики, що забезпечує швидку доставку документів, посилок та вантажів для фізичних осіб та бізнесу як в Україні, так і за кордоном. Вона є частиною групи компаній «Nova Group» у галузі логістики, банківських послуг та міжнародної доставки [21]. Сьогодні, компанія «Нова Пошта» – це тисячі офісів та відділень не тільки в Україні, але і за кордоном. Компанія постійно удосконалює та розширює власні можливості, впроваджує інноваційні цифрові технології та покращує процеси логістики [22]. Наразі ТОВ «Нова Пошта» є важливим елементом транспортно – логістичної інфраструктури України та позиціонує себе як надійний та незамінний партнер для реалізації малого, середнього та великого бізнесу в Україні [21].

Компанія була заснована в 2001 році. На той момент доставки в Україні не було: її замінювали провідники потягів та водії маршруток, а також існували різного роду «передачі» між людьми. Коли почала з'являтися Нова Пошта, то її послугами не одразу почали користуватись, так як не було довіри до компанії. Наступні 3 роки виявились не простими: компанія була зосереджена на пошуку клієнтів та визначенні стратегії розвитку [23, 24].

У період 2007 – 2008 років компанія перейшла до активної фази розвитку та досягла стабільного прибутку. Завдяки розширенню клієнтської бази мережа відділень почала масштабуватись по всій Україні та розвиватись у B2B-сегменті. У 2008 році компанія успішно пододала світову фінансову кризу завдяки оптимізації логістики, маркетингу та зміні мотивації персоналу. На той час компанія була представлена в усіх містах України [23].

Станом на початок 2009 року Нова Пошта стала лідером у сфері швидкої доставки в Україні, втричі збільшивши кількість відправлень та відділень з 80 до 140 одиниць. Запорукою успіху стало підвищення ефективності, а саме розвиток автопарку, логістики та процесів сортування вантажів. Це дозволило гарантувати клієнтам максимальну швидкість, вчасність та надійність сервісу. Згодом компанія почала активну співпрацю з бізнесом та впровадила пропозицію “Логістика під ключ”, а вже в 2011 році налічувала 500 відділень та 5 тисяч працівників [23].

Протягом 2012 – 2016 років Нова Пошта зосередилась на розвитку ІТ-сфері, запустивши мобільний додаток, яким користувалось близько 1,5 млн українців. Водночас компанія здійснювала масштабування інфраструктури: розвиток мережі терміналів, доставка в поштомати, а також міні-відділення. На початок 2015 року компанія ініціювала гуманітарний проєкт для допомоги зоні АТО, у межах якого було доставлено понад 15 000 т вантажів [23].

У 2017 році стратегія компанії була спрямована на забезпечення сталого розвитку. Продовжувалась постійна робота над розширенням мережі та модернізацією інфраструктури для залучення нових клієнтів, а сервіс вже починав виходити на міжнародний рівень. Компанія все більше прагнула стати лідером уподобань споживачів з-поміж конкурентів [23].

У 2021 році компанію визнали лідером українського ринку в сфері логістики. На той момент було відкрито близько 20 000 точок. З метою пришвидшення доставки, відбувалась цифрова трансформація сортувальних терміналів. Зокрема, у Київському інноваційному терміналі запровадили 2 зміни, що дозволило збільшити потужність сортування до 50 тис. посилок на годину. Також було відкрито 17 автоматизованих терміналів в Миколаєві, Вінниці, Рівному, Сєверодонецьку, Слов'янську, Ужгороді, Черкасах, Чернівцях, Чернігові, Луцьку, Тернополі та Івано-Франківську [23].

Нова Пошта була перша, хто протестував доставку посилок завдяки БПЛА між Харковом – Києвом та Львовом – Києвом. Разом із цим було запущено оновлений інтерфейс, за допомогою якого можна було керувати посилкою: робити переадресацію, сплачувати доставку, створювати накладні та інше [23].

За час повномасштабного вторгнення десятки відділень та терміналів в Харкові, Миколаєві, Дніпрі, Чернігові, Полтаві зазнали пошкоджень від бомбардування росії. Попри це все компанія продовжувала свою роботу: запустила доставку за кордон та реалізовувала численні гуманітарні проєкти. Вже в жовтні 2023 року було відкрите перше відділення в Польщі, а згодом ще в 15 країнах світу з 120 відділеннями під брендом Nova Post. У 2024 році мережа в Україні налічувала 37 208 точок сервісу, серед яких 13 208 відділень та 24 002 поштомати, які працюють у більше ніж 10 000 населених пунктах по всій країні та створюють робочі місця для 27 509 фахівців. Компанія продовжує відновлювати зруйновані та будувати нові інноваційні термінали та відділення. Станом на початок 2024 року мережа налічувала 110 сортувальних центрів та депо [23].

Разом з тим компанія працює і на прифронтових територіях України: Харків, Дніпропетровщина, Херсон, Запоріжжя, Донецьк, Миколаїв, Суми та інші, допомагаючи людям виживати в нереалістичних умовах. У 2024 році для розвитку відділень Нова Пошта виділила 1,8 млрд грн, з яких 32 млн пішла на побудову першого в Україні безбар'єрного відділення для людей з інвалідністю, порушенням зору, дітьми та інших людей з обмеженими можливостями здоров'я [25].

Головний офіс компанії знаходиться в м. Київ за адресою: Столичне шосе, 103, корпус 1, поверх 9. Організаційно – правова форма компанії – Товариство з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ). Форма власності – приватна. Основна місія компанії полягає в легкості доставки для життя та бізнесу, а мета в максимальній швидкості: відправив – отримав [23].

Відповідно до КВЕД основним видом діяльності компанії ТОВ «Нова Пошта» є код № 53.20 – «Інша поштова та кур'єрська діяльність», що охоплює здійснення, приймання, доставку, передачу документації та посилок [21,26]. Також, додатковими видами діяльності за КВЕД для компанії зазначаються:

- 48.18 Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами
- 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту
- 78.30 Інша діяльність із забезпечення трудовими ресурсами

- 82.99 Надання інших допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.

Отже, можна констатувати, що діяльність ТОВ «Нова Пошта» зосереджена на наданні послуг у галузі логістики та супутніх сервісів, що забезпечують експрес транспортування товарів та документації для фізичних і юридичних осіб [21]. З огляду на це, ключовий перелік послуг, які надає компанія охоплює:

1) Експрес – доставка документації, посилок та вантажів – головний напрямок діяльності. Компанія займається здійсненням максимально швидкого транспортування документів, посилок та вантажів між населеними пунктами України та в межах населених пунктів України через поштові відділення, а також сортувальні термінали. Разом з тим, компанія дозволяє клієнту слідкувати за процесом доставки за допомогою моніторингу статусу і місцезнаходження посилки у режимі онлайн. Відповідно, клієнти мають можливість контролювати процес доставки;

2) Кур'єрська доставка за конкретною адресою. Послуга кур'єрської доставки передбачає можливість виклику кур'єра ТОВ «Нова Пошта» безпосередньо за адресами відправника чи отримувача. Таким чином, кур'єр компанії може отримати та доставити відправлення в офіс, на склад та прямо «до дверей» отримувача;

3) Міжнародна доставка відправлень. ТОВ «Нова Пошта» має свої відділення в 16 країнах світу та здійснює міжнародну доставку з 2014 року, яка доступна як для фізичних так і для юридичних осіб;

4) Послуги логістики для інтернет – магазинів та маркетплейсів. ТОВ «Нова Пошта» активно співпрацює з підприємствами, що займаються торгівлею у мережі Інтернет. Компанія дозволяє представникам бізнесу скористатись послугами приймання, пакування, зберігання товарів, обробки та доставки замовлень до покупців. Відповідно, спрощується робота Інтернет – бізнесу шляхом можливості зосередитись на продажах;

5) Фінансові послуги. ТОВ «Нова Пошта» надає можливість скористатись можливостями фінансових сервісів. Один з найпоширеніших фінансових сервісів компанії – це післяплата. Покупці мають можливість сплатити кошти за товар після

його отримання та попереднього огляду товару. Також, ТОВ «Нова Пошта» надає можливість здійснити грошові перекази між клієнтами;

б) Пакування та зберігання вантажу. З метою реалізації послуги пакування та зберігання документів, посилок чи вантажів компанія пропонує придбати пакувальне тару – коробки, пакети, пакувальні матеріали для крихких, скляних або цінних відправлень. Також, компанія реалізує можливість для клієнтів скористатись послугами тимчасового зберігання документів, посилок чи вантажів у логістичних центрах, або на складах компанії. Такі послуги є актуальними для підприємств, що не мають власних складів [23, 24].

Як бачимо, діяльність компанії «Нова Пошта» охоплює велику кількість напрямків, а не обмежується лише типовою доставкою посилок [21]. Саме тому, ТОВ «Нова Пошта» – це сучасний, важливий елемент галузі доставки та електронної комерції в Україні.

Останній опублікований Звіт про управління ТОВ «Нова Пошта» за 2024 рік, що висвітлено на офіційному сайті компанії вказує на функціонально – ієрархічний тип організаційної структури компанії [23]. Такий підхід забезпечує можливість ефективного управління великою кількістю підрозділів. Оскільки, структура ґрунтується на чіткому розподілі функцій, то це мінімізує дублювання роботи підрозділів та забезпечує високоефективну координацію діяльності [23]. Розглянемо більш детально організаційну структуру ТОВ «Нова Пошта» (Рис. 2.1):

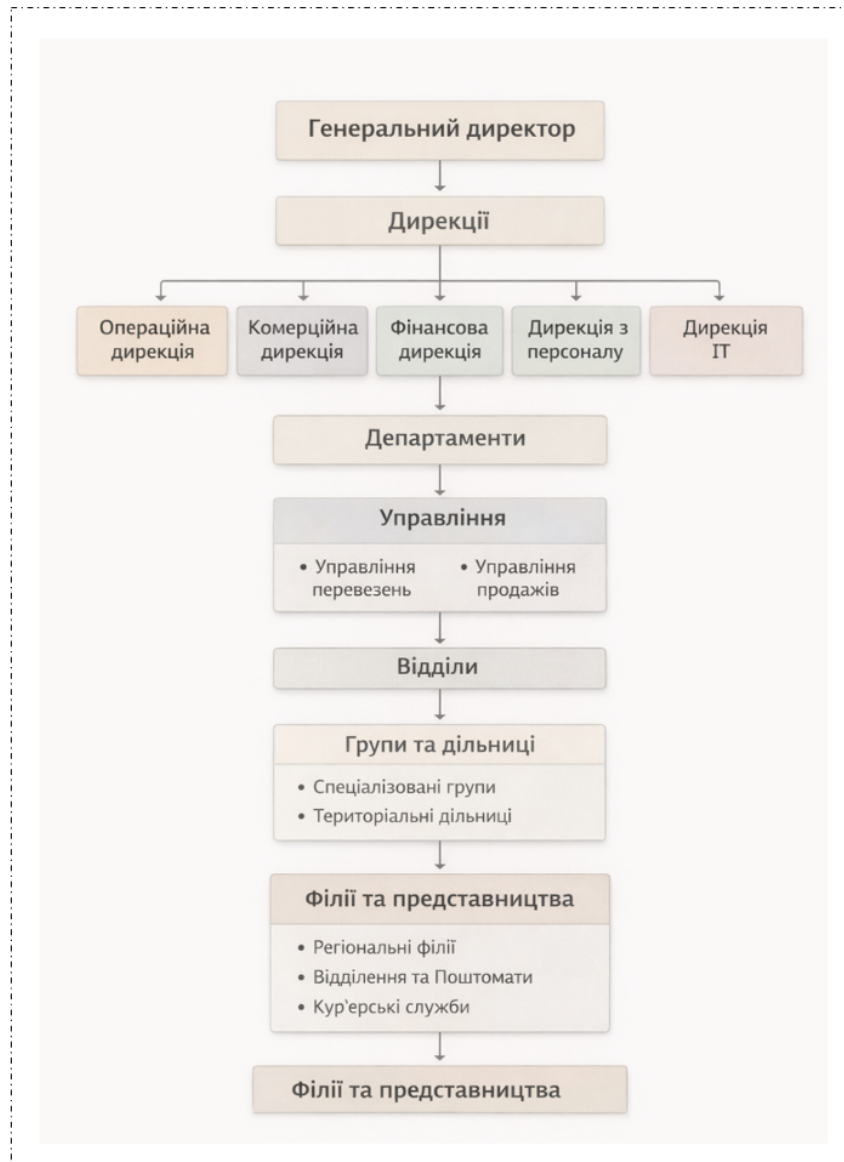

Рисунок 2.1 – Графічне зображення організаційної структури
ТОВ «Нова Пошта»

Джерело: складено авторами на основі [21,23]

1. Вищий рівень управління:

Верхній рівень організаційної структури компанії належить керівництву. Воно представлено посадою Генерального директора. З 1 січня 2026 року компанію «Нова Пошта» очолює Євген Тафійчук, що розпочав свій шлях у компанії з посади вантажника та досяг кар'єрного росту до посади Генерального директора [21,23].

Керівництво формує основні стратегічні цілі, розробляє довгострокове планування роботи та визначає основні напрямки та пріоритети розвитку компанії.

Генеральний директор та його заступники визначають напрямки роботи у галузі логістики, транспорту, обслуговування клієнтів, фінансів та кадрів. Разом з тим, керівництво ТОВ «Нова Пошта» відповідає за процес взаємодії з партнерами, державними органами та установами, міжнародними організаціями, а також за формування корпоративної культури та ділового іміджу компанії. Таким чином, вищий рівень керівництва займається організацією роботи підприємства та узгоджує синхронну і злагоджену роботу підрозділів [23].

1. Дирекція:

Нижче за ієрархією в організаційній структурі ТОВ «Нова Пошта» знаходяться дирекції, що утворюються в компанії з метою управління функціональними напрямками діяльності. Головна мета діяльності дирекцій – забезпечення координації діяльності департаментів та відділів, а також реалізація та контроль виконання рішень, що прийняті на рівні вищого керівництва. До основних напрямків та функцій роботи дирекцій належать [21,23]:

- Організація та планування роботи структурних підрозділів компанії та напрямків діяльності компанії;
- Контроль виконання та планування управлінських рішень;
- Розробка та впровадження заходів підвищення ефективності роботи компанії;

Перелік дирекцій ТОВ «Нова Пошта»:

- Операційна дирекція;
- Комерційна дирекція;
- Фінансова дирекція;
- Дирекція з персоналу;
- Дирекція з ІТ.

2. Департаменти:

Департаменти – це важливий елемент організаційної структури ТОВ «Нова Пошта». Вони створюються з метою виконання двох чи більше управлінських функцій у межах певного напрямку діяльності підприємства. Це дозволяє компанії реалізовувати функціональну спеціалізацію, що надає можливість забезпечити

чітке виконання поставлених завдань, чіткий розподіл функцій та відповідальності між підрозділами [21, 23].

3. Управління:

Управління у ТОВ «Нова Пошта» створюються у межах департаменту до якого входить декілька відділів, що виконують схожі функції. Відповідно, управління – це проміжна ланка між відділами та департаментом. До основних функцій управління належить [23]:

- Координація роботи відділів компанії;
- Розподіл робочих завдань між відділами та підрозділами компанії;
- Контроль роботи відділів та виконання планування компанії;
- Аналіз роботи відділів;
- Підготовка та подача звітності для вищого керівництва компанії.

В організаційній структурі ТОВ «Нова Пошта» функціонують наступні управління:

- Управління перевезень;
- Управління логістики складу;
- Управління розвитку мережі;
- Управління по роботі з клієнтами.

Відповідно, завдяки наявності в організаційній структурі ланки управління підприємство здійснює ефективне керування великою кількістю структурних підрозділів [23, 24].

4. Відділи:

Відділи в ТОВ «Нова Пошта» – це основна базова структурна одиниця, що забезпечують операційну діяльність, планують та реалізують управлінські рішення, а також виконують конкретні функції підприємства. Кожен відділ виконує свої функції: наприклад, відділ організації доставки відповідає за логістику, а відділ фінансового обліку – за розрахунки та звітність. Отже, відділ є ключовою операційною ланкою, через яку безпосередньо здійснюється робота підприємства [21,23].

5. Групи та дільниці:

До складу відділів входять додаткові структурні підрозділи, що забезпечують ефективну організацію роботи відділу. До таких підрозділів компанії входять групи та дільниці [23].

Групи створюються для виконання великого обсягу роботи та вузькоспеціальних завдань компанії. Відповідно, групи у компанії займаються розподілом роботи між працівниками компанії, виконанням окремих спеціалізованих операцій та підвищенням ефективності роботи відділів. У ТОВ «Нова Пошта» діють групи планування маршрутів доставки, групи контролю перевезень та оптимізації витрат на транспорт [23, 24].

Дільниці формуються за територіальною ознакою компанії з метою організації роботи компанії у певній точці. Відповідно, дільниця забезпечує організацію роботи працівників на певному об'єкті виробництва.

6. Філії та представництва:

Філії та представництва створено за територіальною ознакою поза місцем розташування головного офісу. Наприклад, як було зазначено вище, Головний офіс ТОВ «Нова Пошта» знаходиться у м. Київ, а філії та представництва знаходяться у різних населених пунктах України. Філії та представництва в компанії займаються організацією роботи поштових відділень, управляють логістичними процесами на певній території, займаються обслуговуванням клієнтів, координують діяльність кур'єрської служби та забезпечують роботу поштоматів та пунктів видачі посилок [21, 23].

Отже, ТОВ «Нова Пошта» є однією з провідних логістичних компаній України, яка забезпечує надання широкого спектра послуг з експрес-доставки, логістики та фінансових сервісів для фізичних і юридичних осіб. Компанія має розвинену багаторівневу ієрархічну організаційну структуру, що дозволяє ефективно координувати діяльність великої кількості підрозділів та працівників, а також оптимізувати управлінські процеси.

2.2 Аналіз складу, структури та джерел формування фінансових ресурсів підприємства ТОВ Нова Пошта

Фінансові ресурси відіграють важливу роль в існуванні підприємства, забезпечуючи безперебійну діяльність та стратегічний розвиток. Вони виступають головним інструментом формування активів, забезпечення операційної діяльності, а також реалізації інвестиційних проєктів. Від обсягу та ефективності використання цих ресурсів залежить фінансова стійкість, конкурентоспроможність та загальна життєздатність підприємства.

Аналіз складу, структури та джерел формування фінансових ресурсів підприємства дозволяє визначити походження грошей, їх розподілу та того, наскільки фінансовий стан компанії є стабільним в довгостроковій перспективі. Проведення аналізу робиться на основі фінансової звітності ТОВ «Нова Пошта» за 2020-2024 роки, який висвітлений на офіційному сайті компанії [27].

Протягом 2020-2024 років спостерігається масштабування компанії ТОВ «Нова Пошта»: пасиви зросли з 7,3 млрд грн в 2020 році до 31,5 млрд грн в 2024 році. Найвищий приріст припав на 2021 році (+85%), що свідчить про активне масштабування мережі. Навіть з початком повномасштабного вторгнення баланс компанії тримав позитивну тенденцію: зростання в 2022 році (+17%), в 2023 році (+47%) та в 2024 році (+37%), що підтверджує стійкість підприємства навіть в складні часи (див. Рис. 2.2) [27].

Рисунок 2.2 – Зростання пасивів в період з 2020 по 2024 роки

Джерело: складено авторами на основі [27]

Фінансові ресурси складаються з власних, позикових та залучених коштів. До власних коштів відноситься власний капітал, що забезпечує формування активів, до позикових: короткострокові та довгострокові кредити банків та інші довгострокові фінансові зобов'язання, а до залучених – усі види поточних зобов'язань. Водночас, висока частка залучених коштів створює додаткове навантаження на компанію, оскільки необхідно регулярно погашати борги, а також сплачувати відсотки за кредитами [28].

Для того, щоб проаналізувати склад та структуру фінансових ресурсів, а також визначити питому вагу кожної статті компанії та подивитись зміни в динаміці, нами було проведено вертикальний та горизонтальний аналіз пасивів (див. Рис. 2.3, Рис. 2.4):

Пасив	2020		2021		2022		2023		2024	
I. Власний капітал										
Зареєстрований (пайовий) капітал	4 654	0%	4 654	0%	4 654	0%	4 654	0%	4 654	0%
Додатковий капітал	27 301	0%	27 301	0%	27 301	0%	27 301	0%	27 301	0%
Нерозподілений прибуток (непокритий зб	2 154 949	30%	4 459 269	33%	6 484 117	41%	9 476 353	41%	11 556 424	37%
Усього за розділом I "Власний капітал"	2 186 904	30%	4 491 224	33%	6 516 072	41%	9 508 308	41%	11 588 379	37%
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення										
Довгострокові кредити банків	397 182	5%	1 456 288	11%	1 454 745	9%	1 912 643	8%	5 074 709	16%
Інші довгострокові зобов'язання	1 241 240	17%	2 441 012	18%	2 332 885	15%	3 424 357	15%	4 151 093	13%
Усього за розділом II "Довгострокові зобс	1 638 422	22%	3 897 300	29%	3 787 630	24%	5 337 000	23%	9 225 802	29%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення										
Короткострокові кредити банків	0	0%	-	0%	76 000	0%	-	0%	20 000	0%
Поточна кредиторська заборгованість за:		0%		0%		0%		0%		0%
Довгостроковими зобов'язаннями	1 447 572	20%	2 554 797	19%	2 368 731	15%	3 393 971	15%	5 179 333	16%
Товари, роботи, послуги	802 700	11%	1 037 757	8%	1 259 484	8%	1 857 488	8%	2 019 060	6%
Розрахунки з бюджетом	408 141	6%	484 647	4%	570 842	4%	655 332	3%	1 004 547	3%
Утому числі з податку на прибуток	62 466		61 519		92 053		113 522		256 879	
Розрахунки зі страхування	57 009	1%	77 886	1%	77 644	0%	85 122	0%	121 389	0%
Розрахунки з оплати праці	336 162	5%	380 300	3%	419 219	3%	595 758	3%	728 202	2%
Поточна кредиторська заборгованість за с	39 173	1%	46 774	0%	49 736	0%	64 885	0%	111 013	0%
Поточна кредиторська заборгованість за р	43 500	1%	10 000	0%	6 500	0%	883 928	4%	896 791	3%
Поточні забезпечення	333 356	5%	390 237	3%	435 264	3%	695 705	3%	682 720	2%
Доходи майбутніх періодів	1 193	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%
Інші поточні зобов'язання	6 251	0%	127 205	1%	187 798	1%	24 209	0%	8 557	0%
Усього за розділом III "Поточні зобов'язан	3 475 057	48%	5 109 603	38%	5 451 218	35%	8 256 398	36%	10 771 612	34%
Усього пасивів	7 300 383	100%	13 498 127	100%	15 754 920	100%	23 101 706	100%	31 585 793	100%

Рисунок 2.3 – Вертикальний аналіз пасивів компанії ТОВ «Нова Пошта»

Джерело: складено авторами на основі [27]

Пасив	2020	2021	Абсолютне відхилення	Темп приросту	2022	Абсолютне відхилення	Темп приросту	2023	Абсолютне відхилення	Темп приросту	2024	Абсолютне відхилення	Темп приросту
I. Власний капітал													
Зареєстрований (пайовий) капітал	4 654	4 654	0	0%	4 654	0	0%	4 654	0	0%	4 654	0	0%
Додатковий капітал	27 301	27 301	0	0%	27 301	0	0%	27 301	0	0%	27 301	0	0%
Нерозподілений прибуток (непокритий зб	2 154 949	4 459 269	2 304 320	107%	6 484 117	2 024 848	45%	9 476 353	2 992 236	46%	11 556 424	2 080 071	22%
Усього за розділом I "Власний капітал"	2 186 904	4 491 224	2 304 320	105%	6 516 072	2 024 848	45%	9 508 308	2 992 236	46%	11 588 379	2 080 071	22%
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення													
Довгострокові кредити банків	397 182	1 456 288	1 059 106	267%	1 454 745	-1 543	0%	1 912 643	457 898	31%	5 074 709	3 162 066	165%
Інші довгострокові зобов'язання	1 241 240	2 441 012	1 199 772	97%	2 332 885	-108 127	-4%	3 424 357	1 091 472	47%	4 151 093	726 736	21%
Усього за розділом II "Довгострокові зобс	1 638 422	3 897 300	2 258 878	138%	3 787 630	-109 670	-3%	5 337 000	1 549 370	41%	9 225 802	3 888 802	73%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення													
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0%	76 000	76 000	100%	0	-76 000	-100%	20 000	20 000	100%
Поточна кредиторська заборгованість за:													
Довгостроковими зобов'язаннями	1 447 572	2 554 797	1 107 225	76%	2 368 731	-186 066	-7%	3 393 971	1 025 240	43%	5 179 333	1 785 362	53%
Товари, роботи, послуги	802 700	1 037 757	235 057	29%	1 259 484	221 727	21%	1 857 488	598 004	47%	2 019 060	161 572	9%
Розрахунки з бюджетом	408 141	484 647	76 506	19%	570 842	86 195	18%	655 332	84 490	15%	1 004 547	349 215	53%
Утому числі з податку на прибуток	62 466	61 519	-947	-2%	92 053	30 534	50%	113 522	21 469	23%	256 879	143 357	126%
Розрахунки зі страхування	57 009	77 886	20 877	37%	77 644	-242	0%	85 122	7 478	10%	121 389	36 267	43%
Розрахунки з оплати праці	336 162	380 300	44 138	13%	419 219	38 919	10%	595 758	176 539	42%	728 202	132 444	22%
Поточна кредиторська заборгованість за с	39 173	46 774	7 601	19%	49 736	2 962	6%	64 885	15 149	30%	111 013	46 128	71%
Поточна кредиторська заборгованість за р	43 500	10 000	-33 500	-77%	6 500	-3 500	-35%	883 928	877 428	13499%	896 791	12 863	1%
Поточні забезпечення	333 356	390 237	56 881	17%	435 264	45 027	12%	695 705	260 441	60%	682 720	-12 985	-2%
Доходи майбутніх періодів	1 193	0	-1 193	-100%	0	0	0%	0	0	0%	0	0	0%
Інші поточні зобов'язання	6 251	127 205	120 954	1935%	187 798	60 593	48%	24 209	-163 589	-87%	8 557	-15 652	-65%
Усього за розділом III "Поточні зобов'язан	3 475 057	5 109 603	1 634 546	47%	5 451 218	341 615	7%	8 256 398	2 805 180	51%	10 771 612	2 515 214	30%
Усього пасивів	7 300 383	13 498 127	6 197 744	85%	15 754 920	2 256 793	17%	23 101 706	7 346 786	47%	31 585 793	8 484 087	37%

Рисунок 2.4 – Горизонтальний аналіз пасивів компанії

ТОВ «Нова Пошта»

Джерело: складено авторами на основі [27]

На основі вертикального та горизонтального аналізів, можна свідчити наступне:

Склад пасивів ТОВ «Нова Пошта» сформований з 3 основних розділів:

1. Власний капітал, який включає зареєстрований, додатковий капітал та нерозподілений прибуток;
2. Довгострокові зобов'язання, які складаються з довгострокових кредитів в банках та інших довгострокових зобов'язань;
3. Поточні зобов'язання, до складу яких входять короткострокові кредити, поточна кредиторська заборгованість, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання.

Аналізуючи структуру та динаміку пасивів за період 2020-2024 років можна відмітити, що фінансові ресурси демонструють стрімке зростання з 7,3 млрд грн до 31,5 млрд грн, однак піковий приріст відбувся в 2021 році (+85%) та в 2023 році (+47%). Водночас частка власного капіталу зросла з 30% в 2020 році до 37% в 2024 році, ставши домінуючим розділом в структурі пасивів починаючи з 2022 року, що вказує на підвищення фінансової стійкості та незалежності підприємства. Ключовим чинником такої динаміки є нерозподілений прибуток, обсяг якого зріс з 2,1 млрд до 11,5 млрд грн (в 5,3 рази) протягом 5 років. Це свідчить про те, що підприємство фінансує в свій розвиток переважно за рахунок самофінансування.

Щодо позикових коштів, можна зазначити, що протягом 2020 – 2024 років основною статтею були Інші довгострокові зобов'язання, обсяг яких зріс з 1,2 млрд грн в 2020 році до 4,2 млрд грн 2024 році. Однак в 2024 році домінуючою статтею в другому розділі пасивів стали Довгострокові кредити банків, сума яких становила 3,2 млрд грн (16%). Така динаміка пов'язана з фінансуванням масштабних інвестиційних проєктів, таких як розвиток відділень, поштоматів та міжнародної експансії [29].

Разом з тим, в квітні 2023 року «Нова Пошта» випустила облігації серії «Е» у розмірі 800 млн грн, в квітні 2024 року – серії «Е» та «F», а в травні 2025 року – серії «G» і «H» по 1 млрд гривень. Кошти були спрямовані на розвиток ІТ сфери, терміналів, тари для посилок та автотранспорту [30].

Аналізуючи залучений капітал – поточні зобов'язання, слід зазначити поступове зменшення питомої ваги в структурі пасивів – з 48% в 2020 році до 34% в 2024 році при збільшенні абсолютних чисел з 3,4 млрд грн в 2020 році до 10,7

млрд грн в 2024 році. Ця тенденція свідчить про те, зменшення залежності від короткострокових зобов'язань. Водночас, сума все одно є стабільно високою та більшою за позикові кошти. Найвагомішою статтею в цьому розділі була поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, яка становила питому вагому частки в поточних зобов'язаннях. Також значну частину структури займала поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, яка з часом скоротилась майже вдвічі – з 11% в 2020 році до 6% в 2024 році.

Звертаючи увагу на статтю Розрахунки з оплати праці, можна констатувати факт про зростання з 336 млн в 2020 році до 728 млн в 2024 році. Це свідчить про збільшення штату та індексацію заробітної плати [23].

Отже, загальний обсяг фінансових ресурсів зріс в 4,3 рази, що свідчить про впевнене лідерство та розширення мережі компанії ТОВ «Нова Пошта» [22]. Попри повномасштабне вторгнення росії, компанія почала активне фінансування свого розвитку завдяки власному капіталу, що дало змогу бути менш залежним від короткострокових зобов'язань. Водночас ТОВ «Нова Пошта» мала зміну також і в структурі позикових та залучених коштів. Частка довгострокових зобов'язань збільшилась з 22% до 29%, коли поточні зобов'язання зменшились з 48% до 34%. Це свідчить про високу довіру фінансових інститутів до компанії, які роблять залежність від позикових коштів компанії меншими.

Для того, щоб проаналізувати та зрозуміти скільки позикових коштів припадає на 1 грн власного капіталу, було розраховано коефіцієнт фінансового левериджу за наступною формулою [31, 32]:

$$K_{\text{фл}} = \frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Власний капітал}} \quad (2.1)$$

Рік	Власний капітал	Зобов'язання	Коефіцієнт фінансового левериджу
2020	2 186 904	5 113 479	2,34
2021	4 491 224	9 006 903	2,01
2022	6 516 072	9 238 848	1,42
2023	9 508 308	13 593 398	1,43
2024	11 588 379	19 997 414	1,73

Рисунок 2.5 – Аналіз коефіцієнту фінансового левериджу

Джерело: складено авторами на основі [27,33]

Отже, аналізуючи результати розрахунку, які представлені на Рис. 2.5, можна дійти висновку, що в 2024 році на 1 гривню власного капіталу припадає 1,73 грн позикового капіталу. Це позитивна тенденція порівняно з 2020 роком, коли коефіцієнт становив 2,34. Як вже зазначалось вище, отриманий розрахунок підтверджує, що компанія стає менш залежною від позикового капіталу і масштабується завдяки власному капіталу, що зміцнює її фінансову стійкість та незалежність.

Таким чином, ТОВ «Нова Пошта» перебуває у фазі активного розвитку. Компанія зуміла наростити власний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку, водночас оптимізуючи коефіцієнт фінансового левериджу (з 2,34 в 2020 році до 1,73 в 2024 році). Попри зростання зобов'язань в грошовому еквіваленті, компанія в 2024 році все одно стала більш стійкішою порівнюючи з 2020 роком.

2.3 Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів підприємства ТОВ Нова Пошта

Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів є фундаментальним комплексним дослідженням, яке дозволяє визначити, наскільки підприємство спроможне генерувати прибуток та забезпечувати сталий розвиток.

Об'єктом аналізу є фінансова звітність компанії ТОВ Нова Пошта у порівнянні з показниками АТ Укрпошта [27, 34]. Для проведення дослідження використано такі показники: рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості,

платоспроможності та ділової активності.

1. Аналіз ліквідності підприємства ТОВ Нова Пошта

Ліквідність – один із важливих показників аналізу, який показує наскільки вчасно та в повному обсязі підприємство може погасити свою поточну заборгованість за рахунок активів. Її можна визначити за допомогою коефіцієнтів швидкої, абсолютної та поточної ліквідності [35].

Коефіцієнт швидкої ліквідності – це показник, який дозволяє визначити наскільки підприємство здатне погашати свої поточні зобов'язання за допомогою високоліквідних активів з відрахуванням запасів в короткостроковий період. Оскільки запаси не є високоліквідними, то вони елімінуються зі складу оборотних активів. Показник розраховується за наступною формулою [36]:

$$K_{\text{ШЛ}} = \frac{\text{Усього за розділом II "Оборотні активи"} - \text{Запаси}}{\text{Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"}} \quad (2.2)$$

де,

$K_{\text{ШЛ}}$ – коефіцієнт швидкої ліквідності

Нормативне значення коефіцієнту має перевищувати 0,5, проте воно може варіюватись залежно від галузі. Наприклад, для підприємств обробної індустрії норматив становить до 1,1, для оптової торгівлі – 0,8, а для роздрібною – 0,5. Загалом в Україні цей показник коливається в межах 0,6-0,7, а в європейських країнах він вищий – 0,8-0,9 [31, 37].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – це показник, який ілюструє наскільки компанія може в повному обсязі погасити зобов'язання за допомогою високоліквідного активу в балансі - грошей. Він вираховується як співвідношення грошей до суми поточних зобов'язань. Більш детальний розрахунок можете побачити нижче [37, 38]:

$$K_{\text{Ал}} = \frac{\text{Гроші та їх еквіваленти}}{\text{Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"}} \quad (2.3)$$

де,

$K_{\text{Ал}}$ – коефіцієнт абсолютної ліквідності

Норматив цього коефіцієнту становить від 0,1 до 0,2. Якщо показник буде становити менше нормативу, то це буде вказувати, що підприємство не зможе вчасно погасити заборгованість, а якщо більше – проблеми в компанії та в фінансовому менеджменті [38].

Коефіцієнт поточної ліквідності – це показник, значення якого дозволяє зрозуміти чи зможе підприємство погасити поточні зобов'язання за допомогою активів. Значення коефіцієнту розраховується як співвідношення суми оборотних активів та поточних зобов'язань. Детальний розрахунок наведено нижче [39]:

$$K_{\text{Пл}} = \frac{\text{Усього за розділом II "Оборотні активи"}}{\text{Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"}} \quad (2.4)$$

де,

$K_{\text{Пл}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності

Норматив значення коефіцієнту вважається проміжок від 1 до 3. Значення менше нормативу вказує на проблеми підприємства з платоспроможністю, що негативно впливає на ділову репутацію [39].

За результатами проведеного аналізу коефіцієнтів ліквідності ТОВ Нова Пошта у порівнянні з показниками АТ Укрпошта за період з 2020 по 2024 роки, наведеного в Додатку А, можна зробити наступні висновки:

1. Протягом 2020 – 2021 років спостерігалось зростання коефіцієнтів швидкої та поточної ліквідності, які досягли пікових значень 0,97 та 1,02 відповідно. Однак в 2022 році відбулось різке падіння: показник швидкої ліквідності знизився до 0,55 (з подальшим падінням до 0,47), а поточної - до 0,63 (з подальшим падінням до 0,52).

Основна причина такої динаміки стало повномасштабне вторгнення, через яке темпи зростання зобов'язань підприємства значно перевищили грошові активи. Переживши початкову воєнну кризу, в 2024 році компанія почала повертатись до

довоєнних потужностей (відновлення терміналів, встановлення поштоматів, розширювання мережі), що сприяло відновлення показників: коефіцієнт швидкої ліквідності зріс до 0,62, а поточної – до 0,65 [24].

Порівняльний аналіз з АТ Укрпошта свідчить, що попри аналогічний спад в 2022 році, державне підприємство мало більшу платоспроможність ніж ТОВ Нова Пошта. Водночас, навіть і при нижчому показнику ТОВ Нова Пошта могла бути більш ефективною за рахунок швидкої оборотності коштів.

2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності знаходився в межах норми на протязі всіх років. У 2020-2023 роках спостерігалась тенденція до зниження показника (з 0,26 до 0,13), що відповідало загальній динаміці інших показників ліквідності. Проте вже в 2024 році відбулось зростання до 0,27. У порівнянні з АТ Укрпошта, динаміка падіння була подібною, хоча значення показника залишались вищими ніж в ТОВ Нова пошта.

2. Аналіз рентабельності підприємства ТОВ Нова Пошта

Аналіз показників рентабельності дозволяє визначити підприємству рівень чистого прибутку з кожної одиниці витраченого ресурсу. Комплексна оцінка ґрунтується на розрахунках рентабельності активів (ROA), продажів (ROS) та власного капіталу (ROE).

Рентабельність активів (ROA) показує наскільки підприємство може генерувати прибуток за допомогою активів. Він розраховується як співвідношення чистого фінансового результату до річної середньої вартості активів. Більш детальну формулу можете розглянути нижче [27, 40]:

$$ROA = \frac{\text{ЧФР}}{(\text{Баланс (Активи) на початок періоду} / 2) + \text{Баланс (Активи) на кінець періоду} / 2)} \quad (2.5)$$

де,

ROA – рентабельність активів

ЧФР – чистий фінансовий результат

Як правило, високе значення показника вважається позитивним, проте його нормативне значення залежить від сфери діяльності підприємства, наприклад, для підприємств в сфері торгівлі вважається нормативом низький показник, а для підприємств в сфері виробництва – високий [41].

Рентабельність продажів (ROS) – це показник, який відображає, скільки чистого прибутку генерує підприємство на кожен гривню продажів. Він розраховується за формулою [31, 37]:

$$ROS = \frac{\text{ЧФР}}{\text{ЧДРП}} \quad (2.6)$$

де,

ROS – рентабельність продажів

ЧФР – чистий фінансовий результат: прибуток або збиток

ЧДРП – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Норматив показника становить наступне:

<6% - дуже низький;

6-21% - середнього рівня;

21-31% - високого рівня;

>31% - дуже високого рівня [42].

Однак, як і більшість інших показників слід порівнювати з компаніями, які працюють в цій самій сфері, наприклад Укрпошта або Meest Express.

Рентабельність власного капіталу (ROE) – це показник, який відображає ефективність використання власного капіталу та показує скільки чистого прибутку генерує кожна гривня власного капіталу. Він визначається як співвідношення чистого фінансового результату до середньорічної вартості власного капіталу. Попри те, зростання показника є гарним сигналом, однак існують регіональні нормативи, до прикладу, в США ROE дорівнює 19,6%, в Європі – 15%, а в Японії – 10%. Формула ROE представлена нижче [31, 43]:

$$ROE = \frac{\text{ЧФР}}{(\text{Сума за 1 розд. (Пасиви) на поч. пер./2}) + (\text{Сума за 1 розд. (Пасиви) на кін. пер./2})} \quad (2.7)$$

де,

ROE – рентабельність власного капіталу

ЧФР – чистий фінансовий результат

Проаналізувавши показники рентабельності компанії ТОВ Нова Пошта у порівнянні з показниками АТ Укрпошта, які представлені в Додатку Б, можна зробити наступні висновки:

1. Компанія залишається прибутковою протягом усього періоду. Однак, показник рентабельності активів демонструє нестабільну динаміку: зниження з 16% (2020 рік) до 9% (2024 рік), що свідчить про тривожні сигнали: активи компанії зростають швидше, ніж чистий прибуток. Така тенденція може бути через значні інвестиції в інноваційні термінали та реконструкцію об'єктів, які зазнали руйнувань або введення в експлуатацію нових активів, які ще не почали працювати. Водночас варто зауважити, що в 2021 році показник мав пікове значення в 25% через ефективне управління активами та стрімке зростання чистого прибутку [29].

Порівнявши показники Нової Пошти з Укрпоштою, можна сказати, що державна компанія перебуває в зоні від'ємної рентабельності. Це означає, що активи компанії не генерують прибуток, а тільки приносять збитки, що характерно для великого підприємства, яке має соціальне навантаження під час війни.

Отже, Нова Пошта є більш ефективнішою, оскільки навіть під час поганих часів вона мала найнижчий показник 9%, коли в найкращі часи Укрпошта мала 2%. Це свідчить про здатність приватної компанії бути більш гнучкою та генерувати прибуток незважаючи на зовнішні обставини.

2. Показник рентабельності продажів за 5 років демонстрував нестабільну динаміку. Піковим періодом був 2021 рік (12%), проте з часом показник почав падати і в 2024 році становив вже 6%. Це вказує на те, що витрати компанії становили більше за доходи. Основні причини цієї проблеми: зростання електроенергії та податкових навантажень, палива та подорожчання логістики, а також відкриття 10 000 нових точок в 2024 рік [23].

Водночас, значення показника рентабельності продажів Укрпошти стрімко пішло на спад після початку повномасштабного вторгнення. Найгірше значення було в 2022 році -12%, що пов'язано з руйнування логістичних ланцюгів.

Отже, Нова Пошта значно випереджає конкурента за обсягами чистого доходу, який був в 2024 році в 3,4 рази більше ніж в Укрпошти. Приватна компанія змогла витримати позитивну рентабельність та залишитися більш стабільнішою, в той час коли державний оператор пішов у глибокий мінус та не зміг втримати стабільність протягом усього періоду.

3. Рентабельність власного капіталу так само демонструвала нестабільну динаміку через вихід на ринок ЄС, а також через обстріли Нова Пошта була змушена вкладати кошти в генератори та акумулятори для відділень та терміналів [24]. В той час на основі аналізу державного оператора, можна сказати, що Укрпошта перебувала у стані фінансової кризи, яка загострилась в 2022 році. На це нам вказує від'ємне значення показника -61% в 2022 році до -99% в 2024 році. Отже, на основі аналізу можна стверджувати, що Нова Пошта перебувала в більш стабільнішому становищі чим Укрпошта.

3. Аналіз фінансової стійкості компанії ТОВ Нова Пошта

Аналіз показників фінансової стійкості дає можливість оцінити потенційні фінансові ризики компанії та визначити залежність від позикових коштів. Для аналізу використовувались наступні коефіцієнти: коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт фінансової автономії та коефіцієнт фінансової стійкості [37].

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу вкладена в оборотні активи, що дозволяє підприємству ефективно маневрувати власними коштами. Більш детальна формула розрахунку написана нижче [44, 31]:

$$K_{\text{МВК}} = \frac{\text{ВOK}}{\text{ВК}} \quad (2.8)$$

де,

$ВOK$ – власні оборотні кошти, розраховується як *Власний капітал + Довгострокові зобов'язання – Необоротні кошти*

$ВК$ – власний капітал

Зростання цього показника свідчить про зміцнення фінансового стану компанії та її здатність гнучко та ефективно управляти власним капіталом (норматив значення – 0,4-0,6). Водночас високий рівень маневреності власного капіталу мінімізує залежність підприємства від позикових коштів та забезпечує фінансову незалежність у процесі управління поточною діяльністю [31, 44].

Коефіцієнт фінансової автономії відображає, наскільки підприємство є незалежним від позикових коштів і яка частина активів може бути сформована за рахунок власного капіталу [45]. Формула розрахунку:

$$K_{\Phi a} = \frac{BK}{\text{Сума пасивів}} \quad (2.9)$$

де,

$ВК$ – Усього за розділом I "Власний капітал"

Норматив значення цього коефіцієнту залежить від діяльності компанії. Для галузей сільського господарства, харчової промисловості та переробки оптимальний показник вважається понад 0,5, тоді як для посередницьких структур, оптової та роздрібної торгівлі – понад 0,3. Узагальнений норматив зазвичай становить 0,4 – 0,6 [45].

Коефіцієнт фінансової стійкості – це показник, який визначає частку активів підприємства, сформованих за рахунок власних коштів та довгострокового капіталу. Він дозволяє оцінити платоспроможність суб'єкта господарювання в довгостроковому періоді [46]. Розраховується за наступною формулою:

$$K_{\Phi c} = \frac{BK+ДЗ}{\text{Сума пасивів}} \quad (2.10)$$

де,

ВК - Усього за розділом I "Власний капітал"

ДЗ - Усього за розділом II "Довгострокові зобов'язання і забезпечення"

Норматив для цього коефіцієнту знаходиться в межах 0,7 – 0,9 [31, 46].

Значення більше нормативу не притаманне для великих компаній, адже короткострокові зобов'язання мають характер постійного накопичення. В той час, показник, який нижче норми, свідчить про низький рівень фінансової стабільності підприємства в довгостроковій перспективі [31, 46].

Зробивши фінансовий аналіз показників, який наведений в Додатку В, можна констатувати наступні висновки:

1. Коефіцієнт маневреності власного капіталу від'ємний протягом всього періоду окрім 2021 року. Це свідчить про те, що власний капітал повністю іммобілізований в необоротні активи та підприємство повністю залежне від позикових коштів. Порівнюючи показники з АТ Укрпошта, можна сказати, що компанія також переживає від'ємний показник за весь період аналізу. Для покращення ситуації підприємству треба збільшувати власний капітал та залучати довгострокові позикові кошти щоб краще зорієнтуватись на оптимізації структури необоротних активів.

2. Коефіцієнт фінансової автономії демонстрував позитивну динаміку до 2022 року, досягнувши позначки 0,41. Це свідчило про зміцнення фінансової незалежності компанії та здатності самостійно фінансувати свої активи. Проте, в 2024 році відбулось незначне зниження показника до 0,37, що вказувало про помірне збільшення частки позикових коштів в структурі пасивів. Попри це, власний капітал компанії зріс в 5,3 рази за період 2020-2024 років. На відміну від стійкого зростання та стабілізації Нової Пошти, Укрпошта перебуває у критичному стані падіння фінансової автономії. Нова Пошта зберігає довіру кредиторів та інвесторів завдяки збільшенню частки власного капіталу, в той час як Укрпошта на 98% залежить від зовнішнього фінансування, що несе великі ризики неплатоспроможності.

3. Коефіцієнт фінансової стійкості Нової Пошти демонструє стабільну позитивну динаміку протягом аналізованого року. Зростання показника з 0,52 до 0,66 свідчить про те, що станом на 2024 рік 66% активів компанії фінансується за рахунок надійних ресурсів. Такі зміни зумовлені збільшенням власного капіталу та довгострокових зобов'язань, що зменшує залежність від короткострокових позик. Таким чином, Нова Пошта демонструє високий рівень фінансової стійкості та низький рівень втрати платоспроможності.

Водночас, порівняльний аналіз з Укрпоштою виявляє протилежну тенденцію: показник державної компанії є значно нижчим та демонструє стрімке падіння до 0,14. Це свідчить про критичну фінансову залежність Укрпошти, де значні збитки призводять до вимивання власного капіталу та надмірного накопичення боргів.

4. Аналіз ділової активності компанії ТОВ Нова Пошта

Аналіз ділової активності дозволяє визначити наскільки ефективно розпоряджається підприємство активами. Ключовими індикаторами оцінки є коефіцієнт фондівдачі, коефіцієнт оборотності обігових коштів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості [47].

Коефіцієнт оборотності активів показує наскільки компанія ефективно використовує активи. Результат розрахунку ілюструє скільки товарів або послуг продано за певний період часу підприємством на кожну одиницю вартості використаних активів [48]. Розраховується коефіцієнт за наступною формулою:

$$K_{Oa} = \frac{ЧД}{(Сума\ B(A)\ за\ пот.рік + Сума\ B(A)\ за\ мин.рік) * 0,5} \quad (2.11)$$

де,

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Сума B(A) за пот./мин. рік – сума Баланс (Активів) за поточний/минулий рік

Нормативне значення залежить від сфери діяльності компанії. Водночас, щоб зрозуміти, наскільки ефективно вона використовує активи, варто проаналізувати результати в динаміці та порівняти їх з конкурентами [31, 48].

Коефіцієнт фондівдачі відображає ефективність експлуатації основних засобів підприємства. Він показує обсяг виробленої продукції та наданих послуг у розрахунку на кожен гривню вартості основних засобів [49]. Детальний опис формули представлений нижче:

$$K_{\Phi} = \frac{\text{ЧД}}{(\text{ОЗ за пот.рік} + \text{ОЗ за мин.рік}) * 0,5} \quad (2.12)$$

де,

ЧД - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

ОЗ за пот./мин. рік – Основні засоби за поточний/минулий рік

Чіткого визначення нормативів немає, проте доцільно орієнтуватись на позитивну динаміку показника та його порівняння з результатами конкурентів [31, 49].

Коефіцієнт оборотності обігових коштів відображає наскільки ефективно підприємство використовує оборотні активи. Якщо значення показника збільшується, то це свідчить про зменшення ресурсів для підтримки активності підприємства, що дозволяє на вивільнити кошти на інвестування у стратегічний напрямок розвитку [50]. Формула розрахунку наступна:

$$K_{\text{ООК}} = \frac{\text{ЧД}}{(\text{Сума ОА за пот.рік} + \text{Сума ОА за мин.рік}) * 0,5} \quad (2.13)$$

де,

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Сума ОА за пот./мин. рік – Сума Оборотних активів за поточний/минулий рік

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості – це індикатор, який відображає загальну якість управління клієнтською заборгованістю. Коефіцієнт

розраховується за наступною формулою [51]:

$$K_{\text{ОДЗ}} = \frac{\text{ЧД}}{(\text{Сума ДЗ за пот.рік} + \text{Сума ДЗ за мин.рік}) * 0,5} \quad (2.14)$$

де,

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Сума ДЗ за пот./мин. рік – сума дебіторської заборгованості за поточний/минулий рік.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – це фінансовий показник, що характеризує швидкість погашення компанії заборгованості перед контрагентами або постачальниками. Він показує скільки разів за звітний період компанія погасила середню суму кредиторської заборгованості [52]. Коефіцієнт розраховується за такою формулою:

$$K_{\text{ОКЗ}} = \frac{\text{СРП}}{(\text{Сума КЗ за пот.рік} + \text{Сума КЗ за мин.рік}) * 0,5} \quad (2.15)$$

де,

СРП - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)

Сума КЗ за пот./мин. рік – сума Кредиторської заборгованості за поточний/минулий рік

Значення показників оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості варто розглядати в динаміці. У багатьох випадках зростання коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості свідчить про позитивну тенденцію компанії. Також існують нормативи значення саме для різних сфер діяльності. Наприклад, для сільського господарства показник має становити 4,8; для виробництва продуктів харчування та переробки – 8; для посередників структур, оптової та роздрібної торгівлі та інших сфер – 12 [31, 52].

Наведений аналіз ділової активності в Додатку Г дозволяє дійти наступних висновків:

1. У 2020 році коефіцієнт оборотності активів був найвищим – 2,71, що свідчило про ефективне використання активів, а саме терміналів, автотранспортного парку, поштоматів та відділень тощо. Починаючи з 2021 року спостерігалась тенденція до зниження показника, що досягла критичної точки в 2022 році – 1,62.

Таке падіння безпосередньо зумовлене повномасштабним вторгненням, яке спричинило жакливі руйнування ключових активів та змусило компанію реінвестувати у відновлення. Протягом 2023-2024 років темпи нарощування активів суттєво випереджали темпи зростання доходу.

Порівнюючи показники з Укрпоштою можна сказати, що державна компанія демонструє стабільність (показник зріс з 1,03 до 1,13 попри війну). В той час коли Нова Пошта навпаки має значно вищий коефіцієнт, але її ефективність падає. Це свідчить про те, що Укрпошта змогла максимізувати потенціал інфраструктури, не розширюючи її так агресивно як приватна компанія.

2. Протягом 2020-2024 років коефіцієнт фондівдачі суттєво знизився: з 6,19 в 2020 році до 3,80 в 2024 році. Це свідчить про те, що Нова Пошта відбудовує або розбудовує нові інноваційні термінали, які потребують часу для виходу на повну потужність, тому активи зростають швидше за дохід. Попри це зниження, Нова Пошта зберігає вищу ефективність через колосальні інвестиції, ніж Укрпошта, чий показник є стабільніший.

3. Коефіцієнт оборотності обігових коштів демонструє позитивну динаміку ефективності підприємства. Порівняно з 2020 роком, показник в 2024 році значно зріс: кожна гривня, вкладена в 2024 році, принесла 7,88 грн чистого доходу. Це дуже гарний результат для підприємства в умовах повномасштабного вторгнення та постійних атак на логістичну інфраструктуру Нової Пошти.

Якщо брати до уваги показники Укрпошти, то можна сказати, що вони зросли протягом аналізованого періоду (з 1,75 в 2020 році до 2,02 в 2024 році), але в той час вони становлять менше ніж в Нової Пошти. Так, державна компанія отримує 2,02 грн чистого доходу на кожен вкладену гривню, коли Нова Пошта отримує 7,88 грн. Водночас Укрпошта має більш стабільні зростаючі показники, тоді як у Нової

Пошти спостерігається суттєві коливання.

4. Паралельно зі зростання чистого доходу спостерігається також і зростання коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості (з 11,85 в 2020 році до 14,02 в 2024 році). Водночас з початком повномасштабного вторгнення показник впав з 11,85 до 7,44, що супроводжувалось зростання тривалості погашення дебіторської заборгованості. Нова Пошта зіштовхнулась з новими викликами, такими як затримка виплат з боку бізнес-партнерів та зміна умов оплати послуг. Налагодивши ефективну політику стягнення коштів, показник почав зростати в 2023 році і становив 14,40, а термін погашення зменшився до 25 днів, що свідчить про адаптацію до воєнного стану та налаштування системи повернення коштів від контрагентів. Таким чином, ефективність управління дебіторською заборгованістю Нової Пошти у 2023-2024 роках стала знаходитись на високому рівні.

В той час показники Укрпошти показують тенденцію до падіння. В 2020-2021 роках компанія демонструвала високі показники: 2020 рік – 19,89, 2021 рік – 20,43, але починаючи з 2022 року показник дебіторської заборгованості почав стрімко знижуватись, а терміни погашення збільшуватись. Попри збільшення чистого доходу, темпи накопичення дебіторської заборгованості випереджають темпи зростання виручки. Таким чином, державна компанія має проблеми із затримкою грошей від контрагентів, що призводить до тиску на ліквідність.

5. Аналіз коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості за період 2020 – 2024 рр. демонструє нестабільну тенденцію до зниження (з 4,45 в 2020 рік, 3,93 - 2024 рік). Найвище значення показника в 2020 році вказує про найбільш інтенсивні розрахунку зі своїми постачальниками (підрядниками), в той час його падіння в 2024 році свідчить на уповільнення погашення боргів. Водночас збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості з 81 до 92 днів може бути стратегічним рішенням менеджменту з метою фінансування поточної діяльності або залучення додаткових коштів в розвиток.

В той час коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості Укрпошти має стабільну тенденцію до зниження з 5,05 в 2020 році до 2,36 в 2024 році. Це

призвело до значного збільшення (вдвічі) тривалості погашення дебіторської заборгованості з 71,24 до 152,54. Отже, Нова Пошта демонструє значно вищу швидкість обороту кредиторської заборгованості. Це свідчить, що приватне підприємство розраховується з постачальниками в 1,6 разів швидше ніж державне підприємство. Водночас в Новій Пошті відслідковуються періоди покращення показника, що вказує на адаптивність менеджменту, а в Укрпошти показник лінійно знижується, що дає тримати довше кошти в обороті.

Отже, ТОВ «Нова Пошта» демонструє стрімке зростання доходів, високу рентабельність власного капіталу та ефективне управління дебіторською заборгованістю, що підтверджує ефективність вибраної стратегії розвитку. Водночас, компанія має високу залежність від позикових коштів та значення показників ліквідності нижче норми, що вимагає постійного контролю за грошима.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Оцінка впливу фінансових ресурсів на фінансовий результат підприємства

В умовах реалій українського сьогодення, а саме економічної нестабільності України, що спричинено дією правового режиму воєнного стану, розгортанням бойових дій на території України, постійними нищівними ударами ворога по українській енергетиці виникає потреба у адаптованих до реалій навиків управління фінансами. Адаптація до цих проблем є ключовою, базовою потребою будь – якого сучасного підприємства з метою збереження реалізації господарської діяльності та конкурентоспроможності. Відповідно, проведення заходів з удосконалення структури джерел фінансування підприємства дозволяє не лише мінімізувати фінансові ризики діяльності підприємства, а й забезпечити базис для зростання прибутковості підприємства у майбутньому. Саме тому, виникає гостра необхідність проведення аналізу взаємозв'язків між обсягами, структурою та фінансовим результатом діяльності сучасного підприємства.

За результатами аналізу, наведеного в Розділі 2, ключовою проблемою ТОВ Нова Пошта визначено від'ємний показник коефіцієнта маневреності власного капіталу впродовж 2020-2024 років. Ця проблема вказує на дефіцит власних оборотних коштів, оскільки весь власний капітал спрямовується на формування необоротних активів. За таких умов діяльність підприємства фінансується переважно за рахунок позикових та залучених коштів, що знижує фінансову стійкість. З метою детального вивчення цієї проблеми та пошуку шляхів її вирішення було побудовано модель системної динаміки у середовищі програмного забезпечення Stella Online (Рис. 3.1) [53].

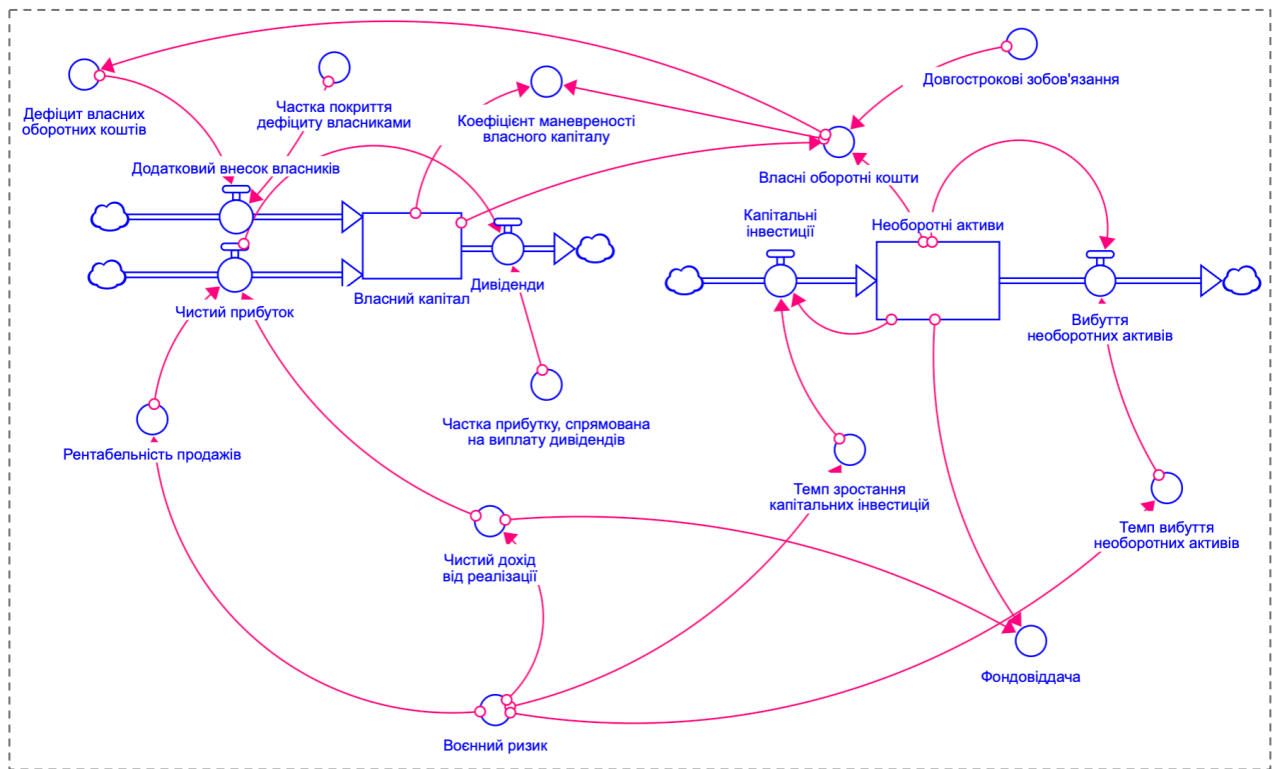

Рисунок 3.1 – Модель системної динаміки фінансових ресурсів

ТОВ Нова Пошта

Джерело: побудовано авторами у середовищі програмного забезпечення Stella Online [53]

Для побудови моделі (Рис 3.1) було визначено часовий інтервал з 2024 р. по 2030 р., що дозволяє не лише оцінити поточний стан підприємства, а й змодельовати сценарій розвитку в часі під впливом ендогенних та екзогенних змінних. Це, своєю чергою, дає змогу відобразити у структурі моделі взаємозв'язок між формуванням власного капіталу та необоротних активів, використанням прибутку, інвестуванням та воєнного стану та зміною коефіцієнта маневреності власного капіталу.

Побудова моделі ґрунтується на причинно-наслідкових зв'язках, де накопичувачами (stocks) є власний капітал, як розділ балансу та необоротні активи, від яких залежить коефіцієнт маневреності власного капіталу. Потоками (flows) даної моделі є:

- Для власного капіталу вхідний потік, за рахунок якого він збільшується, є чистий прибуток та додаткові внески власників, а вихідний, відповідно, за рахунок якого зменшується – виплата дивідендів;

– Для необоротних активів вхідний потік, за рахунок якого вони збільшується – це капітальні інвестиції, а вихідний, за рахунок якого зменшуються – вибуття необоротних активів.

Структура побудови накопичувача «Власний капітал» демонструє економічну сутність функціонування підприємства. Якщо компанія має додатній показник чистого прибутку, то частина його йде у власний капітал, який в той час складається із зареєстрованого (пайового) та додаткового капіталу та нерозподіленого прибутку. Водночас, при виникненні збитку модель передбачає можливість залучення додаткових внесків власників для відновлення платоспроможності та покриття дефіциту власних фінансових ресурсів.

Чистий прибуток в моделі формується завдяки рентабельності продажів та чистого доходу від реалізації продукції. Детальна формула:

$$\text{ЧП} = \text{рентабельність продажів} * \text{чистий дохід від реалізації продукції} \quad (3.1)$$

Як бачимо, фінансовий результат підприємства у повній мірі залежить від операційної діяльності підприємстві. Відповідно, чим більші обсяги продукту, що потрапив на реалізацію тим більший фінансовий результат діяльності.

Показник чистого прибутку, такий як «Частка прибутку, спрямована на виплату дивідендів дозволяє будувати різні варіанти перерозподілу прибутків. Таким чином, якщо ТОВ «Нова Пошта» сплачуватиме велику частку прибутку власникам компанії то це прямою мірою вплине на обсяг ресурсів, що направлені на фінансування підприємства та перекриття нестачі оборотного капіталу.

Потік «Капітальні інвестиції» в накопичувач «Необоротні активи» відображає процес оновлення, модернізації матеріальних і нематеріальних оборотних активів. Інтенсивність цього потоку задається змінною «Темп зростання капітальних інвестицій», яка показує з якою швидкістю підприємство нарощує інвестиції у свій виробничий потенціал.

Потік «Вибуття необоротних активів» характеризує зменшення їх вартості завдяки продажу, списання або фізичного зносу. У свою чергу, змінна «Темп

вибуття необоротних активів» відображає швидкість скорочення вартості активів. Зі зростанням даної змінної збільшується і обсяг капітальних інвестицій, оскільки виникає потреба в компенсуванні витрат.

Таким чином, необоротні активи в моделі розглядаються як фактор, який безпосередньо впливає на коефіцієнт маневреності власного капіталу. Якщо підприємство зосереджене на збільшенні необоротних активів і зменшенні власного капіталу, то це призводить до від'ємного коефіцієнта.

Ключовим елементом виступає змінна «Власні оборотні кошти», яка розраховується як:

$$\text{ВОК} = \text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи} \quad (3.2)$$

Основна економічна суть цієї змінної полягає у визначенні частини власного капіталу, яка не іммобілізована в необоротні активи і може бути використана для фінансування поточної діяльності. Якщо ця змінна є додатною, то підприємство має резервні кошти для свого розвитку, якщо ж вона від'ємна, то це означає, що вся діяльність ТОВ «Нова Пошта» фінансується переважно за рахунок позикових коштів. Для ситуації з від'ємним показником було введено додаткову змінну «Дефіцит власних оборотних коштів», яка відображає масштаб нестачі фінансових ресурсів.

Також в моделі присутні змінні:

«Частка покриття дефіциту власниками», яка показує скільки власних оборотних коштів може бути компенсовано за рахунок додаткових внесків власників.

«Фондовіддача», яка розраховується як співвідношення чистого доходу від реалізації та необоротних активів.

Екзогенною змінною в моделі вважається «Воєнний ризик», яка є дуже важливою в сучасних умовах, оскільки воєнні події суттєво впливають на реалізацію, інвестиційну діяльність, швидкість вибуття необоротних активів та на темп зростання капітальних інвестицій.

Запустивши модель, можна побачити наступний графік (Рис. 3.2):

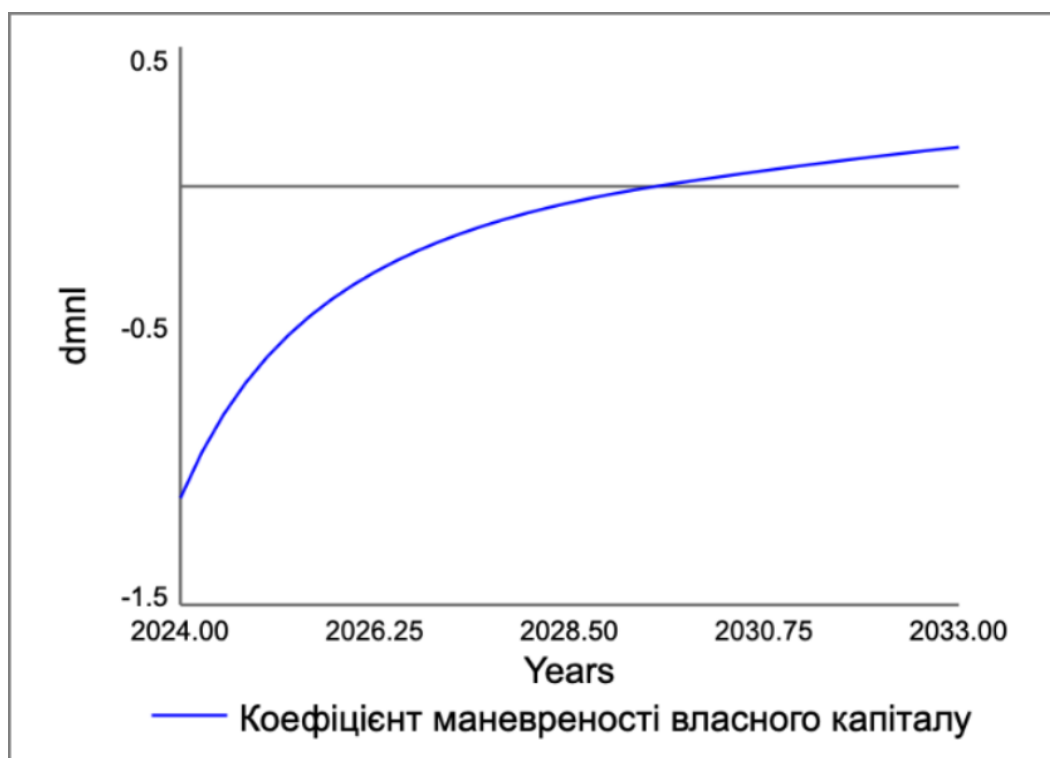

Рисунок 3.2 – Динаміка коефіцієнту маневреності власного капіталу

Джерело: побудовано авторами у середовищі програмного забезпечення Stella Online [53]

Згідно Рисунку 3.2 можна зробити висновок, що графік демонструє стійку позитивну тенденцію до зростання цього показника протягом 2024 – 2030 років. В 2024 – 2028 році спостерігається найбільш інтенсивний зріст коефіцієнта, що свідчить про поступове скорочення дефіциту власних оборотних коштів. Надалі темп уповільнюється, але все одно динаміка залишається позитивною. В 4 кварталі 2029 року коефіцієнт досягає позитивного значення, що означає підприємство виходить зі стану фінансової залежності, а власний капітал не лише починає покривати необоротні активи, а й формувати власні оборотні кошти.

Підсумовуючи, варто зауважити, що модель вказує на ключову проблему підприємства – від’ємне значення коефіцієнту маневреності капіталу, що спричинено дефіцитом оборотних коштів та залежність досліджуваного підприємства від позик. Таким чином, наведена система динаміки демонструє

взаємозв'язок прибутків, інвестицій, структурою активів та впливом воєнних ризиків. Результати моделювання вказують на поступове підвищення фінансової стійкості ТОВ «Нова Пошта» у період з 2024 по 2030 роки. Відповідно, до кінця 2030 року досліджуване підприємство отримає позитивний коефіцієнт, що означатиме формування оборотного капіталу та зниження рівня фінансової залежності.

3.2 Пропозиції щодо оптимізації формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Дослідження моделі системної динаміки посприяло розробленню комплексу заходів з подолання дефіциту власних коштів ТОВ «Нова Пошта». Розроблений нами комплекс заходів спрямовано на оптимізацію внутрішніх фінансових потоків та на більш досконалий аналіз фінансової політики з метою прискорення досягнення досліджуванім підприємством позитивних показників маневреності. Саме тому, реалізація розроблених пропозицій сприятиме забезпеченню фінансової стійкості підприємства в умовах діє правового режиму воєнного стану та формування стабільного підґрунтя для розвитку підприємства до 2030 року.

Отже, на основі побудованої моделі нами сформовано та запропоновано перелік пропозицій щодо формування та використання фінансових ресурсів підприємства (Рис. 3.3):

1) Переглянути дивідендну політику ТОВ «Нова Пошта» та впровадити більш консервативний підхід у розподілі дивідендів власникам компанії:

Модель системної динаміки демонструє, що виплата дивідендів власникам ТОВ «Нова Пошта» - це вихідний потік фінансових ресурсів підприємства. Саме тому, варто провести тимчасову мінімізацію частки прибутку, що спрямована на виплату дивідендів власникам. Таким чином проведення реінвестування 85 – 90% від чистого прибутку компанії у нерозподілений прибуток дозволить прискорити темпи нарощення власного капіталу та відмову від зовнішніх позик, що обкладаються значними відсотками;

2) Проведення заходів оптимізації капітальних інвестицій ТОВ «Нова Пошта»:

Як було вже зазначено раніше, дефіцит оборотних коштів досліджуваного підприємства спричинено рівнем надмірної іммобілізації капіталу до необоротних активів. Тому, ТОВ «Нова пошта» має змінити стратегію: перейти від «швидкого розширення» до «технологічної інтенсифікації». Зміна стратегії буде передбачати зосередження уваги не на збільшенні площі покриття, а на забезпеченні автоматизації діючих терміналів, що дозволить підняти рівень фондovіддачі без зростання вартості послуг.

3) Проведення заходів з управління воєнними ризиками шляхом диверсифікації активів ТОВ «Нова Пошта»:

Впровадження програми страхування активів та створення резервного фонду ліквідності дозволить врахувати воєнні ризики. Водночас перехід на операційний лізинг для оновлення автопарку допоможе уникнути прямої купівлі транспортних засобів. Такий підхід дозволить уникнути «заморожування» власного капіталу в необоротні активи, що позитивно вплине на показники маневреності.

4) Впровадження механізму «Cash Pooling»:

Для досить значущої за розмірами структури підприємства ТОВ «Нова Пошта» доцільним буде використання внутрішнього перерозподілу фінансових ресурсів між підрозділами та дочірніми компаніями. Перерозподіл коштів у середині підприємства дасть змогу закрити касовий розрив всередині підприємства без потреби кредитування, знижуючи таким чином витрати на обслуговування боргів, що позитивно впливатиме на фінансовий результат діяльності досліджуваного підприємства;

5) Проведення заходів з прискорення оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Нова Пошта»:

Перетворення фінансового результату діяльності ТОВ «Нова Пошта», а саме показників чистого прибутку підприємства у реальні власні оборотні кошти потребує прискорення циклу інкасації дебіторської заборгованості від корпоративних клієнтів. Використання інструментів факторингу, або впровадження

знижок за використання передплати дозволить у більш швидкому темпі формувати та примножувати власний капітал підприємства реальними, «живими» грошима.

6) Планування розподілу додаткових внесків у ТОВ «Нова Пошта»:

Оскільки модель містить змінну «Частка покриття дефіциту власниками». Саме, доцільно розробити чіткий регламент залучення додаткового капіталу від засновників ТОВ «Нова Пошта». Такий механізм слід застосовувати у разі критичної необхідності, спричиненої воєнними діями в Україні. Це дозволить підтримати належний рівень платоспроможності у разі виникнення воєнних ударів по інфраструктурі підприємства;

7) Постійний моніторинг граничної межі коефіцієнту маневреності власного капіталу ТОВ «Нова Пошта»:

Впровадження системи раннього попередження, а саме системи «KPI-dashboard», що базується на розробленій нами моделі Stella Online. Якщо темпи приросту необоротних активів перевищують розміри власного капіталу більше ніж на визначений відсоток то модель повинна сигналізувати про термінове призупинення капітальних видатків. Це дозволить зберегти фінансову стійкість підприємства ТОВ «Нова Пошта».

Рисунок 3.3 – Стратегічні напрями підвищення фінансової стійкості

ТОВ «Нова Пошта»

Джерело: складено авторами на основі рекомендацій

Таким чином, впровадження запропонованих пропозицій з оптимізації формування та використання фінансових ресурсів підприємства дозволить не лише прискорити нарощення власного капіталу, але і налагодити ефективне управління фінансовими потоками, що забезпечить подолання дефіциту власних коштів.

ВИСНОВКИ

1. Вивчення теоретико – методичних засад формування та використання фінансових ресурсів підприємства вказує на унікальне значення фінансових ресурсів для розвитку та функціонування підприємства. Оскільки, саме фінансові ресурси підприємства забезпечують реалізацію процесів виробництва та визначають потенціал стратегічного розвитку та інвестиційної привабливості. Процес ефективного управління фінансовими ресурсами потребує збалансованого поєднання формування прибутку та його розподілу у середині підприємства, що дозволяє сформувати фінансову стійкість підприємства та підтримувати сталу структуру капіталу.

2. Дослідження та аналіз формування і використання фінансових ресурсів ТОВ «Нова Пошта» вказує на стійке ринкове лідерство компанії. Сьогодні, ТОВ «Нова Пошта» є абсолютним лідером на ринку логістичних послуг з чітко розвиненою управлінською структурою, що надає можливість здійснювати ефективне управління філіями підприємства.

Показники фінансового аналізу вказують на зростання обсягів діяльності та високий рівень фінансової стійкості підприємства. ТОВ «Нова Пошта» протягом 2020 – 2024 р. р. демонструє стійке збільшення обсягів діяльності та капіталу підприємства, що підтверджує успішну адаптованість підприємства до умов реалій українського сьогодення. Аналіз показників ліквідності ТОВ «Нова Пошта» вказує на високий рівень платоспроможності та фінансової стабільності підприємства, що відкриває можливості цифровізації бізнесу та міжнародної співпраці.

Досліджуючи конкурентоспроможність ТОВ «Нова Пошта» нами встановлено, що підприємство є абсолютним лідером ринку логістики у порівнянні з конкурентами. Проведений аналіз - порівняння діяльності підприємства з головним конкурентом на ринку АТ «Укрпошта» підтверджує лідерську позицію ТОВ «Нова Пошта» в операційній ефективності діяльності та швидкості впровадження інновацій у діяльність підприємства. Отже, ТОВ «Нова Пошта» демонструє стабільне зростання фінансових показників діяльності підприємства,

ефективне використання фінансових ресурсів та здатність до стрімкого розвитку навіть попри кризу.

3. Ефективне управління фінансовими ресурсами ТОВ «Нова Пошта» в умовах дії правового режиму воєнного стану – це ключова і одна з найбільш актуальних потреб забезпечення стійкості та функціонування досліджуваного підприємства. Аналіз моделі системної динаміки ТОВ «Нова Пошта» вказує на критичну проблему, а саме недостатність оборотних власних коштів та високу залежність від позик. Таким чином, аналіз моделі підтверджує можливість покращення фінансового стану підприємства та досягнення високих показників маневреності власного капіталу у період до 2030 року. З метою подолання дефіциту власних коштів ТОВ «Нова Пошта» нами було розорлено перелік пропозицій з оптимізації формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Запропоновані нами пропозиції мають комплексний підхід до нарощення власного капіталу та дозволяють у прискорені терміни мінімізувати вплив зовнішніх факторів на компанію. Відповідно, забезпечують гнучкість фінансової політики ТОВ «Нова Пошта» та швидку стабілізацію фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бражник Л. В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. Економіка і суспільство. 2018. Випуск 14. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/111.pdf
2. Глушко, А. Д., Філіп, М. Ф. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки : електронне наукове фахове видання. 2018. № 23. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/4415>
3. Гриценко, Л. Л., Деркач, Л. С. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2021. № 2. С. 79–87. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/items/24de2aaf-edfc-45c1-80fa-b24fc8287aca>
4. Громова А., Пилипишина І., Носковська А. Теоретико-методологічні основи формування фінансових ресурсів підприємства. Економічний дискурс. 2015. № 4. С. 100–106. URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/128491>
5. Дікань Л. В., Голуб Ю. О. Фінансове забезпечення діяльності підприємства: сутність та джерела. Економіка управління підприємством. 2017. № 7. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/36422/1/дікань%202.pdf>
6. Журавльова Т. О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. Економіка та держава. 2020. № 3. С. 42–45. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4535&i=7>
7. Зеліско І. М. Роль фінансових ресурсів в діяльності економічних суб'єктів: теоретичний аспект. Ефективна економіка. 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5296>
8. З яких доходів потрібно платити податки. Юридичні консультації. Безоплатна правнича допомога. URL: <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/z-yakyyh-dohodiv-potribno-platyty-podatky/>

9. Катан Л. І., Сидоренко А. І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування. Ефективна економіка. 2014. № 6. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/3087>
10. Кучер Г. В. Державні фінансові ресурси: монографія. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2018. 608 с. URL: <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/handle/123456789/4314>
11. Литвин, Б. М., Стельмах, М. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб – К: «Хай-Тек Прес», 2008. – 336с. URL: https://library.wunu.edu.ua/files/EVD/book_FIN_ANALIZ.pdf
12. Нікольчук, Ю., Лопатовська, О. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства: теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки. Трансформаційна економіка. 2023. № 4 (04). С. 59–65. URL: <https://transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/49>
13. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2016. № 2. С. 71–74. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=apie_2016_2_12
14. Мельник О. М. Економічний зміст фінансових ресурсів підприємства. Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування. 2016. № 2(52). С. 350–354. URL: <https://ven.ztu.edu.ua/article/view/68703>
15. Мороз О. В., Мороз І. О. До питання методологічного обґрунтування використання інструментарію теорії ігор в управлінні економічними системами. Матеріали І регіональної науково-практичної конференції молодих науковців «Сучасні застосування фундаментальних наук у виробничих процесах – 2011». 2011. URL: <https://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/4008.pdf>
16. Моцюк М. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства. Науковий блог Національного університету "Острозька

академія". Стаття від 29.05.2024. URL: <https://naub.oa.edu.ua/dzherela-formuvannya-ta-napryamy-vykorystannya-finansovyyh-resursiv-pidpryjemstva/>

17. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» № 20 від 29.09.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

18. Податки для ФОП: скільки платити. Електронне онлайн – навчальне видання «Factor Academy». URL: <https://factor.academy/blog/pravila-nadannya-podatkovoyi-socialnoyi-pilgi-u-2026-roci/>

19. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: [навч. посібник] / За ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. – [6-е вид., перероб. та допов.]. – К.: КНЕУ, 2006. – 522с. URL: <https://j.twirpx.link/file/184940/>

20. Скрипник М. І. Фінансові ресурси підприємства. Ефективна економіка. 2016. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4944>

21. Нова Пошта: офіційний сайт. URL: <https://novaposhta.ua/>

22. 522 млн посилок, 16,2 млрд грн податків та 4 млрд грн інвестицій – підсумки роботи групи NOVA у 2025 році в Україні : новини / Нова пошта. 27 січня 2026. URL: <https://novaposhta.ua/news/nova-pidsumky-2025-ukrayina/>

23. Звіт про управління ТОВ «Нова Пошта» за 2024 рік. URL: <https://site-assets.novapost.com/7c3a6fb4-89be-417b-918e-c55da1a31d23.pdf>

24. Звіт зі сталого розвитку 2024. Нова пошта : вебсайт. URL: https://novaposhta.ua/csr/zvit_zi_stalogo_rozvitku_2024/

25. Сухаревич А. Нова Пошта відкрила інклюзивне відділення – перше в Україні. Львівська Пошта. 2024. 25 серп. URL: <https://www.lvivpost.net/business/nova-poshta-vidkryla-inklyuzyvne-viddilennya-pershe-v-ukrayini/>

26. ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НОВА ПОШТА" : (код ЄДРПОУ 31316718) : досьє компанії / YouControl. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/31316718/

27. Інвесторам. Нова пошта : вебсайт. URL: <https://novaposhta.ua/more/for-investors/>

28. Самборська Ю. О. Сутність, склад та структура фінансових ресурсів підприємства / Ю. О. Самборська ; наук. кер. К. О. Бужимська ; Житомирський державний технологічний університет. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/180.pdf>

29. “Нова пошта” подвоїла обсяг інвестицій у 2024 р., довівши їх до 8,5 млрд грн. Інтерфакс-Україна. 2024. 24 жовт. URL: <https://interfax.com.ua/news/telecom/1022769.html>

30. Пикало О. Облігації «Нової пошти». Компанія розмістила цінних паперів на 1 млрд грн – Forbes.ua. *Forbes.ua*. URL: <https://forbes.ua/news/nova-poshta-vipustila-obligatsii-serii-h-na-sumu-1-mlrd-grn-20082025-32089>

31. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. (для студ. вищ, навч. закл.] / О. Я. Базілінська - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 328 с.

32. Дропа Я.Б. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Я.Б. Дропа. – Електрон. вид. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 238 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Dropa-Navchalnyy-posibnyk-2024.pdf>

33. Річні звіти. АТ «Укрпошта» : вебсайт. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/richni-zvity>

34. Річні звіти | Укрпошта. *Ukrposhta*. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/richni-zvity>

35. Що таке ліквідність. 3 основні коефіцієнти та приклади їх розрахунку. SoftInform. 2024. 28 груд. URL: <https://www.softinform.com.ua/news/shcho-take-likvidnist-3-osnovni-koefitsiienty-ta-pryklady-ikh-rozrakhunku/>

36. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт швидкої ліквідності (Коефіцієнт термінової ліквідності). AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/252-koefitsient-shvidkoji-likvidnosti-koefitsient-terminovoji-likvidnosti>

37. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. URL: https://library.wunu.edu.ua/files/EVD/book_FIN_ANALIZ.pdf

38. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт абсолютної ліквідності. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/250-koefitsient-absolyutnoji-likvidnosti>
39. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт поточної ліквідності (Коефіцієнт покриття). AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/256-pokaznik-potochnoji-likvidnosti-pokaznik-pokrittya>
40. Тринька Л. Я., Іванчук (Липчанська) О. В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ : Алерта, 2014. 768 с. URL: <http://188.190.43.194:7980/jspui/bitstream/123456789/13278/1/Фінансовий%20аналіз%20навчальний%20посібник.pdf>
41. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт рентабельності активів (Коефіцієнт рентабельності пасивів). AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/337-pokaznik-rentabelnosti-aktiviv-pokaznik-rentabelnosti-pasiviv>
42. Як порахувати рентабельність продажів. Tranzo : вебсайт. 2020. 9 груд. URL: <https://tranzo.com/uk-ua/blog/yak-porakhuvaty-rentabelnist-prodazhiv>
43. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/338-pokaznik-rentabelnosti-vlasnogo-kapitalu>
44. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт маневреності власного капіталу. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/282-manevrenist-vlasnogo-kapitalu>
45. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фінансової автономії (Коефіцієнт фінансової незалежності). AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/346-pokaznik-finansovoji-avtonomiji-pokaznik-finansovoji-nezalezhnosti>
46. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фінансової стійкості. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/349-koefitsient-finansovoji-stijkosti>

47. Коефіцієнт фінансової залежності. *Фінансовий аналіз та висновок*. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/347-pokaznik-finansovoji-zalezhnosti>

48. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності активів. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/288-oborotnist-aktiviv>

49. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фондівддачі. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/345-pokaznik-fondoviddachi>

50. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності оборотних активів. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/292-oborotnist-oborotnikh-aktiviv>

51. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/299-pokaznik-oborotnosti-debitorskoji-zaborgovanosti>

52. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. AnalizUA : вебсайт. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/294-oborotnist-kreditorskoji-zaborgovanosti>

53. isee Exchange™. *isee* Exchange™. URL: <https://exchange.iseesystems.com/myactivity>

Додаток А

**Таблиця А1. Аналіз ліквідності підприємства ТОВ Нова Пошта у порівнянні
з показниками АТ Укрпошта**

ТОВ НОВА ПОШТА					
	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Активи					
Усього за розділом II "Оборотні активи"	2 716 690	5 192 636	3 435 729	4 332 452	7 037 517
Запаси	188 871	236 988	422 156	413 811	398 124
Пасиви					
Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"	3 475 057	5 109 603	5 451 218	8 256 398	10 771 612
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,73	0,97	0,55	0,47	0,62
	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Актив					
Гроші та їх еквіваленти	917 065	827 839	673 522	1 079 267	2 902 009
Пасиви					
Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"	3 475 057	5 109 603	5 451 218	8 256 398	10 771 612
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,26	0,16	0,12	0,13	0,27
	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Активи					
Усього за розділом II "Оборотні активи"	2 716 690	5 192 636	3 435 729	4 332 452	7 037 517
Пасиви					
Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"	3 475 057	5 109 603	5 451 218	8 256 398	10 771 612
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,78	1,02	0,63	0,52	0,65

Продовження Таблиці А1

АТ УКРПОШТА					
	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Активи					
Усього за розділом II Оборотні активи	6 180 138	6 364 685	4 893 242	6 618 561	6 226 176
Запаси	225 554	293 899	564 624	455 388	473 800
Пасиви					
Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"	6 711 990	6 969 247	6 869 557	9 633 204	9 952 662
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,89	0,87	0,63	0,64	0,58
	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Актив					
Гроші та їх еквіваленти	5 246 112	3 893 395	3 132 038	5 233 842	4 544 101
Пасиви					
Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"	6 711 990	6 969 247	6 869 557	9 633 204	9 952 662
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,78	0,56	0,46	0,54	0,46
	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Активи					
Усього за розділом II "Оборотні активи"	6 180 138	6 364 685	4 893 242	6 618 561	6 226 176
Пасиви					
Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"	6 711 990	6 969 247	6 869 557	9 633 204	9 952 662
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,92	0,91	0,71	0,69	0,63

Додаток Б

Таблиця Б2. Аналіз рентабельності підприємства ТОВ Нова Пошта у порівнянні з показниками АТ Укрпошта

ТОВ НОВА ПОШТА					
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий фінансовий результат: Прибуток	991 292	2 600 320	2 135 960	3 967 156	2 500 331
Баланс (Усього активів)	7 300 383	13 498 127	15 754 920	23 101 706	31 585 793
Рентабельність активів	16%	25%	15%	20%	9%
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий фінансовий результат: Прибуток	991 292	2 600 320	2 135 960	3 967 156	2 500 331
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16 902 857	20 843 502	23 687 034	36 468 879	44 779 857
Рентабельність продажів	6%	12%	9%	11%	6%
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий фінансовий результат: Прибуток	991 292	2 600 320	2 135 960	3 967 156	2 500 331
Усього за розділом І "Власний капітал"	2 186 904	4 491 224	6 516 072	9 508 308	11 588 379
Рентабельність власного капіталу	57%	78%	39%	50%	24%
АТ УКРПОШТА					
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	164 923	183 582	-1 258 089	-796 361	-413 204
Баланс (Активи)	9 909 473	10 767 634	9 418 683	11 502 953	11 538 899
Рентабельність активів	2%	2%	-12%	-8%	-4%

Продовження Таблиці Б1

Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	164 923	183 582	-1 258 089	-796 361	-413 204
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9 182 437	11 181 868	10 323 419	11 581 111	12 978 008
Рентабельність продажів	2%	2%	-12%	-7%	-3%
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	164 923	183 582	-1 258 089	-796 361	-413 204
Усього за розділом I Власний капітал	2 586 049	2 677 889	1 419 800	623 439	210 235
Рентабельність власного капіталу	6%	7%	-61%	-78%	-99%

Додаток В

Таблиця В1. Аналіз фінансової стійкості компанії ТОВ Нова Пошта у порівнянні з показниками АТ Укрпошта

ТОВ НОВА ПОШТА					
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Усього за розділом І "Власний капітал"	2 186 904	4 491 224	6 516 072	9 508 308	11 588 379
Усього за розділом ІІ "Довгострокові зобов'язання і забезпечення"	1 638 422	3 897 300	3 787 630	5 337 000	9 225 802
Усього за розділом І "Необоротні активи"	4 583 693	8 305 491	12 319 191	18 769 254	24 548 276
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,35	0,02	-0,31	-0,41	-0,32
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Усього за розділом І "Власний капітал"	2 186 904	4 491 224	6 516 072	9 508 308	11 588 379
Баланс (Усього пасивів)	7 300 383	13 498 127	15 754 920	23 101 706	31 585 793
Коефіцієнт фінансової автономії	0,30	0,33	0,41	0,41	0,37
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Усього за розділом І "Власний капітал"	2 186 904	4 491 224	6 516 072	9 508 308	11 588 379
Усього за розділом ІІ "Довгострокові зобов'язання і забезпечення"	1 638 422	3 897 300	3 787 630	5 337 000	9 225 802
Баланс (Усього пасивів)	7 300 383	13 498 127	15 754 920	23 101 706	31 585 793
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,52	0,62	0,65	0,64	0,66
АТ УКРПОШТА					
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Усього за розділом ІІ "Довгострокові зобов'язання і забезпечення"	611 434	1 120 498	1 129 326	1 246 310	1 376 002

Продовження Таблиці В1

Усього за розділом I "Власний капітал"	2 586 049	2 677 889	1 419 800	623 439	210 235
Усього за розділом I "Необоротні активи"	3 630 676	4 327 306	4 451 622	4 823 853	5 256 793
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,17	-0,20	-1,34	-4,74	-17,46
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Усього за розділом I "Власний капітал"	2 586 049	2 677 889	1 419 800	623 439	210 235
Баланс (Усього пасивів)	9 909 473	10 767 634	9 418 683	11 502 953	11 538 899
Коефіцієнт фінансової автономії	0,26	0,25	0,15	0,05	0,02
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Усього за розділом I "Власний капітал"	2 586 049	2 677 889	1 419 800	623 439	210 235
Усього за розділом II "Довгострокові зобов'язання і забезпечення"	611 434	1 120 498	1 129 326	1 246 310	1 376 002
Баланс (Усього пасивів)	9 909 473	10 767 634	9 418 683	11 502 953	11 538 899
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,32	0,35	0,27	0,16	0,14

Додаток Г

Таблиця Г1. Аналіз ділової активності підприємства ТОВ Нова Пошта у порівнянні з показниками АТ Укрпошта

ТОВ НОВА ПОШТА					
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16 902 857	20 843 502	23 687 034	36 468 879	44 779 857
Баланс (Усього активів)	7 300 383	13 498 127	15 754 920	23 101 706	31 585 793
Коефіцієнт оборотності активів	2,71	2,00	1,62	1,88	1,64
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16 902 857	20 843 502	23 687 034	36 468 879	44 779 857
Основні засоби	3 351 500	6 171 683	6 840 742	9 327 238	14 269 099
Коефіцієнт фондівдачі	6,19	4,38	3,64	4,51	3,80
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16 902 857	20 843 502	23 687 034	36 468 879	44 779 857
Усього за розділом II "Оборотні активи"	2 716 690	5 192 636	3 435 729	4 332 452	7 037 517
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	6,75	5,27	5,49	9,39	7,88
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16 902 857	20 843 502	23 687 034	36 468 879	44 779 857
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	678 593	704 235	968 844	1 138 305	1 640 041
З бюджетом	10 741	24 360	48 136	53 902	54 495
За виданими авансами	53 432	100 979	146 103	160 436	191 580

Продовження Таблиці Г1

Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	5 722	809 390	588 549	1 302 772	1 679 191
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	0	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	848 238	2 473 319	502 922	155 631	10 615
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	11,85	7,30	7,44	14,40	14,02
Тривалість погашення дебіторської заборгованості	30,39	49,30	48,38	25,00	25,67
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	12 877 086	16 441 004	19 276 532	28 625 037	35 284 709
Поточна кредиторська заборгованість за: Довгостроковими зобов'язаннями	1 447 572	2 554 797	2 368 731	3 393 971	5 179 333
Товари, роботи, послуги	802 700	1 037 757	1 259 484	1 857 488	2 019 060
Розрахунками з бюджетом	408 141	484 647	570 842	655 332	1 004 547
У тому числі з податку на прибуток	62 466	61 519	92 053	113 522	256 879
Розрахунками зі страхування	57 009	77 886	77 644	85 122	121 389
Розрахунками з оплати праці	336 162	380 300	419 219	595 758	728 202
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	39 173	46 774	49 736	64 885	111 013
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	43 500	10 000	6 500	883 928	896 791
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,45	4,19	4,06	4,58	3,93
Період погашення кредиторської заборгованості	80,92	85,95	88,69	78,57	91,66

АТ УКРПОШТА					
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9 182 437	11 181 868	10 323 419	11 581 111	12 978 008
Баланс (Усього активів)	9 909 473	10 767 634	9 418 683	11 502 953	11 538 899
Коефіцієнт оборотності активів	1,03	1,08	1,02	1,11	1,13
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9 182 437	11 181 868	10 323 419	11 581 111	12 978 008
Основні засоби	3 410 581	3 830 957	3 870 901	4 041 107	4 323 746
Коефіцієнт фондівдачі	2,73	3,09	2,68	2,93	3,10
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9 182 437	11 181 868	10 323 419	11 581 111	12 978 008
Усього за розділом II Оборотні активи	6 180 138	6 364 685	4 893 242	6 618 561	6 226 176
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	1,75	1,78	1,83	2,01	2,02
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9 182 437	11 181 868	10 323 419	11 581 111	12 978 008
Довгострокова дебіторська заборгованість	209	196	180	166	129
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	335 516	401 152	325 063	555 585	632 362
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	24 818	35 830	74 177	150 544	121 295
з бюджетом	17 207	8 942	9 193	8 481	8 295
з нарахованих доходів	8 785	8 686	19 958	7 802	5 677
Інша поточна дебіторська заборгованість	97 356	155 828	114 114	130 809	149 696
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	19,89	20,43	17,90	16,59	14,66

Продовження Таблиці Г1

Тривалість погашення дебіторської заборгованості	18,10	17,62	20,11	21,70	24,56
Стаття	2020	2021	2022	2023	2024
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	7 774 565	9 536 425	9 926 858	10 656 528	11 539 535
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	168 707	217 288	431 583	485 913	593 873
товари, роботи, послуги	1 103 112	1 733 721	2 778 229	3 498 755	4 145 017
розрахунками з бюджетом	99 315	137 553	72 700	96 248	143 232
у тому числі з податку на прибуток	-	22 028	-	-	-
розрахунками зі страхування	55 484	84 806	55 209	47 310	56 406
розрахунками з оплати праці	205 345	250 279	202 725	185 917	210 690
за одержаними авансами	259 671	191 403	213 236	172 698	143 122
за розрахунками з учасниками	49 477	55 075	-	-	-
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,05	4,12	3,08	2,59	2,36
Тривалість погашення кредиторської заборгованості	71,24	87,45	116,88	139,19	152,54